

www.den.gr

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1945

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

* "Έπαινος Ακαδημίας Αθηνών" *

73 ΧΡΟΝΙΑ Δ.Ε.Ν.

Έπιμέλεια Συντάξεως: Χρυσούλα Πετίνη - Πηνιώτη, Δικηγόρος
Διεύθυνσις Συντάξεως: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΒΕΝΤΗΣ, δμ. Καθηγητής
Έργ. Δικαίου Παν/μιου Αθηνών

Αριθμός Τεύχους 1732

1 - 15 Μαΐου 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 497 - 592

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

Γενικός Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την προστασία
προσωπικών δεδομένων (ΕΕ 2016/679) - Κατάργηση
της Οδηγίας 95/46/ΕΚ - Συγκριτική Μελέτη
Υπό Δημήτρη Λεμπέση, δικηγόρου.....497

ΣΤΟ ΠΕΥΘΟΣ ΑΥΤΟ

Ο Κανονισμός Προσωπικών Δεδομένων (σ. 497) - Αξιοδοχές Ηλεκτρολόγων
(σ. 540) - Ένταξη (σ. 544) - Παράγοντες Επιν/σεων ΔΝΕ (σ. 548) - Εισφορές
Οικονομικών (σ. 553) - Υγιεινολογική Περίθαλψη (σ. 555, 566) - Πενθήμερο
καρδιακού (σ. 591) κ.λ.π.

Εβδομηκοστό τέταρτο έτος

ΑΡΙΘΜΟΣ

1732

ΤΕΥΧΟΥΣ

Παράδοση: ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΤΕΥΧΟΣ 73 ΑΘΗΝΑ
Τηλέφωνοι: 2103831786, 3817656, 3816465, 3826933, 3820510
FAX: 21038310303

internet: www.den.gr

Στους συνδρομητές μας παρέχονται πληροφορίες καθημερινώς
από 10 π.μ. έως 3 μ.μ., στα τηλέφωνα του ΔΕΝ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΑΡΜΟΜΕΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕ	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ*	ΕΝΤΥΠΗ*
Εργαζόμενοι	280 €	290 €
Τεχνίτες, Δημότες και Δημοτικές Εργαζόμενες, Οργανισμοί, ΟΤΑ	195 €	205 €
Ανεργές, Εργαζόμενες, Ε.Π.Ε. Μονομελούς Συνεργασίας	165 €	180 €
Ομοσυνδικές, Εργαζόμενες Κέντρα	150 €	160 €
Προσωπικές Εργαζόμενες (Ο.Ε., Ε.Ε.), Διοργανώσεις Εργαζόμενες, Εργαζόμενες, Δ.Κ.Ε.	135 €	145 €
Ανεργές, Εργαζόμενες, Διοργανώσεις, Διοργανώσεις, Ταξίδια	90 €	95 €

Στις ανωτέρω τιμές συμπεριλαμβάνεται ο Φ.Π.Α. 6% για την έντυπη και 24% για την ηλεκτρονική.

(1) Η πρόσβαση στην Ηλεκτρονική Συνδρομή είναι από 1.1.2010 μέχρι σήμερα.

(2) Με την Έγερση Συνδρομής, ΔΑΡΕΑΝ πρόσβαση στην Ηλεκτρονική συνδρομή για 2 ΕΤΗ (τό πρώτον και το προηγούμενο). Για πρόσβαση και στο προηγούμενο έτη μέχρι και το 2010 προστίθεται το ποσό των 20 € ετησίως.

ΟΙ ΣΥΝΑΡΜΟΜΕΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΟΝΤΑΙ

Την Τεύχος: 12 € - Την Επικριτική: 80 €

Η καταβολή της συνδρομής μπορεί να γίνει:

α) με τραπεζική επιταγή στο όνομα:

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Α. ΠΗΝΙΩΤΗΣ - Έμμ. Μπενάκη 18, 106 78 ΑΘΗΝΑ,
β) μέσω τραπεζικού λογαριασμού: ALPHA BANK (α.ρ. λογ.: 415 00 2330000025)
IBAN: GR48 0140 4150 4150 0233 0000 025

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (α.ρ. λογ.: 129/002186-57)

IBAN: GR15 0110 1290 0000 1290 0218 657

και γ) με χρήση της πιστωτικής σας κάρτας (VISA ή MASTERCARD)

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Λογιστήριο

Η συνδρομή ανανεώνεται κατ' έτος αυτόματα. Εάν επιθυμήτε την διακοπή της, αποστέλλετε του τευχούς, πρέπει να μας αποστείλετε FAX στο 210 3820803 ή e-mail στο info@den.gr, έως το τέλος φεβρουαρίου (χωρίς οιαδήποτε χρέωση). Από της Μαρτίου και έφεξης θα υπάρχει ανάλογη χρέωση για το αποστέλλομενο τεύχη. Τα αποστέλλομενα τεύχη δεν επιστρέφονται.

ΝΟΜΟΘΕΙΑ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ

ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΠ 773/17 Συμφωνία εφαρμογής ΣΣΕ σε μη δεσμευόμενους. Μηρσίμιο	528
ΑΠ 787/17 Στρατευμένοι μισθωτοί	534
ΑΠ 1704/17 Καταγγελία συμβάσεως εργασίας από τον υπάλληλο	537
• ΠΙΝΑΚΑΣ	539
• ΝΟΜΟΘΕΙΑ	540

ΑΠΟΔΟΧΕΣ

Ηλεκτρονικών καταστημάτων (ΣΣΕ 27-3-2018)	540
Εξωνών Αθ. - Περ. - Περ. (ΣΣΕ 1-4-2018)	544
Προβλεπών Εσωτερικού (ΥΑ 2242.5/18 - περ.)	544
Προβλεπών Εργαζόμενων ΔΝΕ (ΣΣΕ 19-4-2018)	548
Τουριστικών Αεροπορικών Κρήτης (ΣΣΕ 30-3-2018)	540
• ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ	544

(Συνέχεια στην 3η σελίδα εξωφύλλου)

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Τόμος 74ος

Τεύχος 1732

1 - 15 Μαΐου 2018

ΔΕΚΑΤΕΝΟΗΜΕΡΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΙΔΡΥΤΑΙ: († Γ. ΠΕΤΙΝΗΣ - Π. ΡΙΖΟΣ - Ι. ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ - ΑΒ. ΚΑΡΑΝΗΣ)

Γραφεία: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 18.

Τηλέφ. 210.38.17.656 - 210.38.34.786 - 210.38.26.933

Ίδιοκτησία - Έκδοση: «Ε.Ε.Ε. ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

ΜΕΡΟΠΗ Γ. ΠΕΤΙΝΗ ΚΑΙ ΣΙΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΑΒ. ΚΑΡΑΝΗ

Διοργανιστής: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΑΥ. ΠΗΝΙΩΤΗΣ,

Καρβελιά 7, Άγία Παρασκευή 153 42

Επιμέλεια Συντάξεως: ΧΡΥΣΟΥΛΙΑ ΠΕΤΙΝΗ - ΠΗΝΙΩΤΗ, Δικηγόρος

Δ/νσις Συντάξεως: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΕΒΕΝΤΗΣ, Καθηγητής Παν/μιου Αθηνών

(1952-1983: † ΕΥΑΓΓ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, 1983-1995: † ΔΗΜ. ΚΑΛΩΜΟΙΡΗΣ)

Φωτοτυπώσεις: ΠΡΟΦΟΡΜΑ, Σωκράτους 23, Αθήνα, 210-5240732

Εκτύπωση: Ν. ΖΑΡΑΒΙΝΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε., Μυκδώνη 43-45, Αθήνα, 210-3425786

Συμπεριφορά: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ, Λαέρτου 4, Περιστέρι, Τηλ.: 213-0386431

Διανομή τευχούς (Αντικτί): «Εγτύπος» Τεχνολογικές, Έκτορος 160, Ίλιον,

Τηλ.: 210-2622586

ISSN 1791-9746

ΑΡΘΡΑ - ΜΕΛΕΤΕΣ

Γενικός Ευρωπαϊκός Κανονισμός για την προστασία
προσωπικών δεδομένων (ΕΕ 2016/679) - Κατάργηση
της οδηγίας 95/46/ΕΚ - Συγκριτική μελέτη

Υπό ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΔΕΜΠΕΣΗ, Δικηγόρου, LL.M Ευρωπαϊκό Δίκαιο Essex,
UK (IKY) και ΜΑΕ Κοινοτικό Αστικό Δίκαιο ΕΚΤΑ,
Υποψηφίας διδάκτορας Αστικού δικαίου, ΕΚΠΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α:

Επικύπηση του ισχύοντος δικαίου..... σ. 498

A.1. Εισαγωγή

A.2. Γιατί Κανονισμός; Κορίκη

A.3. Νομοθετική Βάση

• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β:

Ο ισχύων Νόμος 2472/97- Βασικές έννοιες «κλειδιά»..... σ. 502

B.1. Τι είναι δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα;

B.2.	Ποια είναι τα «ομάδα» και ποια τα «αυαίδητα» προσωπικά δεδομένα;
B.3.	Τι σημαίνει επεξεργασία;
B.4.	Τι σημαίνει αρχείο και διασύνδεση;
B.5.	Ποιος είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο εκπαιδών και ο αποδέκτης;
B.6.	Ποιος είναι ο κανόνας για την επεξεργασία των δεδομένων;
B.7.	Ποιες είναι οι αρχές επεξεργασίας των δεδομένων ως σημεία;
B.8.	Τι ακριβώς κάνει η Αρχή Προστασίας των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα;
B.9.	Διαδικασία Διαβίβασης - Γνωστοποίησης/Γνωστοποίησης Διασύνδεσης/ Γνωστοποίησης Διαβίβασης - Αδείας/Αδείας Διασύνδεσης/Αδείας Διαβίβασης
- 9.1.	Διαβίβαση στην Αμερική
- 9.2.	Διαβίβαση με τυποποιημένες ρήτρες ή δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες
- 9.3.	Η διαβίβαση σε άλλες γραμμές
- 9.4.	Η Συνθήκη του Schengen
- 9.5.	Γνωστοποίηση - Αδεία
- 9.6.	Εξαιρετικές περιπτώσεις
B.10.	Δικαιώματα των Υποκειμένων - Έννομη Προστασία - Κυρώσεις
- 10.1.	Δικαίωμα ενημέρωσης ή πληροφόρησης
- 10.2.	Δικαίωμα πρόσβασης
- 10.3.	Δικαίωμα αντίληψης
- 10.4.	Δικαίωμα προσφώνησης δικαστικής προστασίας
- 10.5.	Κυρώσεις (1. Διοικητικές, 2. Ποινικές, 3. Αστική Ευθύνη)
• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ:	
Οι νεωτερισμοί του Γενικού Κανονισμού περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων (Το Κεφάλαιο Γ' θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος μας)	
• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ:	
Ειδικές περιπτώσεις	σ. 520
Δ.1.	Ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας
Δ.2.	Επεξεργασία στο πλαίσιο της απασχόλησης
Δ.3.	Εθελοντικό σχέδιο Νόμου
• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε:	
Ε.1.	Συμπέρασμα: ο Κανονισμός σε άλλες γραμμές
Ε.2.	Αντί επιλόγου
• ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ:	
Ζ.1.	Πηγές
Ενδεικτική Βιβλιογραφία	
(Η Βιβλιογραφία θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος)	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΟΥ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

Α.1. Εισαγωγή

Στις 25 Μαΐου 2018 τίθεται σε εφαρμογή ο νέος γενικός κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Ως ευρωπαϊκός κανονισμός, αποτελεί εργαλείο **εναρμόνισης** που θα ισχύει ομοιόμορφα σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ παρουσιάζει ενδιαφέρον και για τις χώρες μέλη του

ΕΟΧ.⁽¹⁾ Οστόσο θα υπάρξουν και **εθνικές αποκλίσεις**, σύμφωνα με το εθνικό σχέδιο νόμου. Από πλευράς διατάξεως της ύλης, αποτελείται από 99 άρθρα συν-κεντρωμένα σε 11 κεφάλαια και ρυθμίζει ζητήματα επεξεργασίας (διακυβέρνησης), διαχείρισης και προστασίας των προσωπικών δεδομένων αλλά και ευθε-δής κυκλοφορίας των δεδομένων εντός των χωρών της ΕΕ στο πλαίσιο της εξ-αίτης και αρμολογίας της εσωτερικής αγοράς. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι 173 αιτιολογικές του σκέψεις, οι οποίες, ως πηγές ερμηνείας, δίνουν απαντήσεις σε πολλά προβλήματα καταπόνησης. Η μελέτη αυτή στοχεύει, επί ευκαιρία της νο-μοθετικής αλλαγής, να προσφέρει ακόμα και στον αναγνώστη που για πρώτη φο-ρά ασχολείται με το δικαίο των προσωπικών δεδομένων, μια σύντομη αλλά **οι-στική ενημέρωση** επί του νέου ρυθμιστικού πλαισίου, συγκρινόμενου με το πα-λαιό και μέχρι σήμερα ισχύον, ώστε να μπορέσει ο νομικός να καταγράψει τις αλ-λαγές, προκειμένου η καθημερινή διαχείριση των προσωπικών δεδομένων να μην γεννά αμφιβολίες νομιμότητας. Για την επίτευξη του στόχου της, θεωρείται ανα-πάντητη η ανάλυση των πολιτικοοικονομικών συνθηκών⁽²⁾ που επέβαλαν την αναγ-κη υιοθέτησής του.

Α.2. Γιατί Κανονισμός; Κριτική

Το εγχείρημα της υιοθέτησης του Κανονισμού ήταν **εξαιρετικά δύσκολο**. Χρει-όσταν τέσσερα χρόνια διαβουλεύσεων με τους φορείς σε ευρωπαϊκό επίπεδο, τρεις χιλιάδες τροπολογίες και δυο χρόνια προπαρασκευής, αφού ψηφίστηκε τε-λικά στις 25-5-2016 αλλά θα ισχύσει από τις 25-5-2018.⁽³⁾ Είχαν σαφώς προηγηθεί πολλές αποφάσεις του ΔΕΕ, της Επιτροπής, γνωμοδοτήσεις και καταβληθέντες οδύνες της Ομάδας του άρθρου 29.⁽⁴⁾

Ιστορικά, η σχετική συζήτηση για τα προσωπικά δεδομένα είχε αρχίσει ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 στην Αμερική και συνεχίσθηκε στην νομική θεω-ρία και νομολογία της Δ. Γερμανίας, όπου βρήκε για πρώτη φορά το 1970 νομο-θετική απήχηση στον πρώτο νόμο προστασίας των προσωπικών δεδομένων του ομόσπονδου κράτους της Έσοσης (Bundesdatenschutzgesetz). Ακολούθησαν και άλλες χώ-ρες, αλλά η πρώτη απόπειρα σε ευρωπαϊκό επίπεδο της τότε Ευρωπαϊκής Οκο-νομικής Κοινότητας να ρυθμίσει το δικαίο των προσωπικών δεδομένων έγινε μό-λις το 1995 με την Οδηγία 95/46, η οποία λειτούργησε καλά για περισσότερα από 20 χρόνια και θεωρείται γενικώς ένα επιτυχημένο νομοθέτημα. Ο Έλληνας νομο-θέτης μετέφερε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 95/46 με τον Ν. 2472/97 – που ισχύει ακόμα και σήμερα και αποτελεί βασικό σημείο αναφοράς για την ό-ποια εθνική απόκλιση – και αργότερα, με τον Ν. 3471/06, που επίσης ισχύει ακό-μα, την συμπληρωματική Οδηγία 2002/58⁽⁵⁾ για τις τηλεπικοινωνίες η οποία δεν θί-γεται. Το 2001, με την αναθεώρηση του ελληνικού συντάγματος, το δικαίο των

(1) Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, Ελβετία, Λιχτενστάιν, Νορβηγία, Ισλανδία.

(2) «Data are to this century what oil was to the last one: a driver of growth and change. Flows of data have created new infrastructure, new businesses, new monopolies, new politics and – crucially – new economics. Digital information is unlike any previous resource: it is extracted, refined, valued, bought and sold in different ways. It changes the rules for markets and it demands new approaches from regulators. Many a battle will be fought over who should own, and benefit from, data», Economist 6-5-2017.

(3) Βλ. infographic www.dpa.gr.

(4) Ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο της Επιτροπής, που συγκροτείται από εκπαιδωμένους της Επι-τροπής, των εθνικών Ελεγκτικών Αρχών και των Εθνικών Αρχών των κρατών μελών, και προβλέπεται από το οικείο άρθρο της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

(5) Η Οδηγία 2002/58/ΕΚ θα αντικατασταθεί, εφόσον ψηφιστεί, από τον Κανονισμό 2017/0003 του Ευ-ρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον σεβασμό στην ιδιωτική ζωή και την προστασία των προσωπικών δεδομένων τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

προσωπικών δεδομένων απέκτησε και ειδικό συνταγματικό θεμέλιο στο άρθρο 9^α του ελληνικού Συντάγματος, ωστόσο οι διατάξεις του Ν. 2472 είναι αυστηρότερες.

Ο λόγος για τον οποίο υπογραμμίζεται η δυσκολία του εγχειρήματος είναι για να αντληθεί ο αναγνώστης την μεγάλη δυσχέρεια ομοιομορφής αντιμετώπισης και αναγνώρισης ατομικών δικαιωμάτων εντός της Ένωσης, αφού τα ατομικά δικαιώματα συνδέονται στενά με τις συνταγματικές αντιλήψεις, τα έθιμα και την πολιτική ιστορία του κάθε κράτους μέλους. Επιπλέον το δικαίο των προσωπικών δεδομένων έχει, κατά κοινή ομολογία, **έντονα πολιτικό χαρακτήρα**, αποτελώντας διαχρονικά πεδίο ιδεολογικής σύγκρουσης ανάμεσα στον φιλελευθερισμό και τον σοσιαλισμό, τους οποίους κατ' αρχήν απηχεί εξίσου. Κατά το πηρτό που αποδίδεται στον Bacon, information means power ενώ ignorance means strength, δηλ. η πληροφορία σημαίνει δύναμη ενώ η άγνοια διατήρηση της ισχύος.

Η νομοθετική αλλαγή όμως ήταν επιβεβλημένη κυρίως λόγω της τεπρότητας αξίας των δεδομένων στην σύγχρονη ζωή⁶ που είχε κερδηθεί κατά τα χρόνια που μεσολάβησαν από την θέσπιση της Οδηγίας 95/46. Η τεχνολογική εξέλιξη έχει επιφέρει γενικευμένη χρήση ηλεκτρονικών συσκευών, μεγάλη έκθεση των υποκειμένων σε δεδομένα και σε κινδύνους διάχυσης αυτών και δυσκολία προστασίας με τα υπάρχοντα εργαλεία. Η ισχύουσα κατάσταση εγκυμονεί κινδύνους. Το παλαιότερο **οικονομικό μοντέλο** συνάπτεται διασποράς ποσών δεδομένων χωρίς κανένα έλεγχο. Αλλωστε, είναι σαφές πλέον σήμερα, ότι **επίσης διακινδυνεύουν των σύγχρονων κοινωνιών** δεν αποστέλουν πλέον τα ανελέητα κέρβερα και της επιστημονικής προόδου που επηρεάζουν όλο και ευρύτερα πεδία της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής.⁷

Φαίνεται από καιρό ότι το δικαίο έπρεπε να επικαιροποιηθεί και να παρακολουθήσει τις τεχνολογικές εξελίξεις που αφηγαν το δρόμο απροστέυτο. Έπρεπε επιπλέον να επιταχυνθεί νομοθετικό εργαλείο ισχυρό και δεσμευτικό υπεράνω συνόρων. Εξ ου και η επιλογή του Κανονισμού. Αλλωστε, η ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων εντός της Ένωσης είναι συνυφασμένη με την ελεύθερη χωρίς περιορισμούς λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, του καταστατικού δηλαδή σκοπού της Ένωσης. Τέλος, οι Εθνικές Αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων δεν διέθεταν τις ανθρώπινες δυνατότες να διαχειριστούν τον όγκο των αδειών και των γνωστοποιησών διαχειρίσιμων προσωπικών δεδομένων. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς τα προσωπικά δεδομένα και μάλιστα τα «ευαίσθητα» που διαχειρίζεται μια μεγάλη ασφαλιστική εταιρία, για να αντιληφθεί το μέγεθος των διοικητικών και οικονομικών πόρων που απαιτούνται. Κατά συνέπεια, έπρεπε να αλλάξει και το **μοτέλο διακυβέρνησης** των δεδομένων και να μεταφερθεί μέσα στο **εταίρικό περιβάλλον**, όπως καλύτερα θα αναλύσουμε.

Ο Κανονισμός όμως επιτρέπει στον εθνικό νομοθέτη σοβαρά περιθώρια αποκλίσεων, γι' αυτό έχει επικριθεί ως **υβρίδιο Κανονισμού ή κρυμμένη Οδηγία**. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι διατάξεις για τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, όπου παρέχεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη επιπλέον νομοθετικής προστασίας δηλ. αυστηρότερης φύθμισης, οι διατάξεις για την νόμιμη επε-

(6) Το 2016 η Microsoft απέκτησε το δικαίωμα στο LinkedIn προς 26,2 δις δολάρια.

(7) *Ιστορία Κιόρη - Κερπίνη*, «Η διαδίκαια απειλή της τεχνολογίας ως εργαλείο άσκησης δημοκρατικής πολιτικής πολιτικής σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο», σελ. 274 επ. σε *Κοιτάδα* Ξ, *Στηριόπουλο Θ., Τσουβάλας Κ.*, Δήμοκορτα: Σύνορμα - Ευρώπη στην εποχή της κρίσης, Μελότες στην νύχτη Α. Θ. Τσαττού, εκδ. Σαββάδας, 2012.

εργασία των δεδομένων στο πλαίσιο της εργασιακής σχέσης, όπου επιτρέπεται εθνικές αποκλίσεις, η δυνατότητα απόκλισης ως προς την ηλικία στην οποία τα ανήλικα τέκνα χρήζουν ειδικής μεταχείρισης ως προς την συγκατάθεση του άρθρου 8, η δυνατότητα περιορισμού των δικαιωμάτων των υποκειμένων από τα κράτη μέλη για λόγους δημόσιας ασφάλειας, διερεύνησης ποινικών αδικημάτων (απολογική σέκη 73) κ.ο.κ. ενώ παρέχει μακρά δόση αρμοδιοτήτων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προεχόντως, ρυθμιστικές αρμοδιότητες με ειρμένες έλλειμματα δημοκρατικής νομιμοποίησης (democratic deficit) και δικαστικού ελέγχου.

Α.3. Νομοθετική Βάση

Νομοθετική βάση αποτελεί κατ' αρχήν το άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης που ορίζει ότι: «1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. 2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νόμιμα, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση την συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από τον νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται τη διαρρύθμιση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτηρήσει τη διαρρύθμιση τους». Εξ αυτού προκύπτει ότι εκτείνεται η προστασία σε όλα τα φυσικά πρόσωπα ανεξαρτήτως ιδιότητας ή τόπου διαμονής (απολογική σέκη 14). Παρόλ' αυτά σε ενδεχόμενη του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ, στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, κυρώθηκε η Σύμβαση 108/81. Επιπλέον, το άρθρο 16 παρ. 1 της ΣΔΕΕ ορίζει «κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν». Στην ελληνική έννομη τάξη, το δικαίο των προσωπικών δεδομένων απέκτησε ειδικό συνταγματικό θεμέλιο – πέραν του άρθρου 52 – στο άρθρο 9^α του ελληνικού Συντάγματος, και νομοθετική κατοχύρωση με τον αυστηρότερο Ν. 2472/97, ενώ είναι γνωστό ότι τα προσωπικά δεδομένα αποτελούν κατά βάση προέκταση της προσωπικότητας ενός ατόμου, που αποτελεί αγαθό αείο προστασίας κατά το άρθρο 57ΑΚ.⁸ και γι' αυτό, η επεξεργασία είναι κατ' αρχήν παράνομη *per se* ως πράξη, ο δε παράνομος χαρακτήρας αμείνεται υπό τους συγκεκριμένους λόγους άρσης του δικαίου που προβλέπει περιοριστικά ο νόμος, δηλ. την συγκατάθεση του υποκειμένου, την σύμβαση και την συμμόρφωση με νόμιμη υποχρέωση. Η σύνδεση της πληροφορίας με κάθε πρόσωπο αποτελεί μια έννοια «κινήτης κλίμακας» όπου θα πρέπει να σταθμίζεται κάθε φορά ο βαθμός έντασης της παρανομίας, ενόψει του δικαιώματος πληροφορίας καθορισμού του ατόμου και οι λόγοι άρσης του δικαίου αυτής.

Στην εξειδικευμένη πορεία του δικαίου, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι ο νέος Γενικός Κανονισμός περιέχει περισσότερο από το έως σήμερα ισχύον δικαίο και το πνεύμα των αρχών της διοίκησης αλληλοπληρών, όπου συμφώνω με την διατάξη 730ΑΚ «οποιοσδήποτε διοικεί χωρίς εντολή ξένη υπόθεση έχει υποχρέωση να την διεξάγει προς το συμφέρον του κυρίου και σύμφωνα με την προηγουμένη ή ειδικόμνη βούληση του κυρίου. Αντίθετη θέληση του κυρίου για την διοίκηση της υπόθεσης, δεν λαμβάνεται υπόψη εάν αντιβαίνει στον νόμο ή στα χρηστά ήθη». Ο νομοθέτης προσπαθεί να υποκρίνεται ως αμενέστερους συμβαλλόμενους και, θέλοντας να καλύψει τα κενά προστασίας, που πολλές φορές αδυνατεί να προσφέρει ή να προλάβει, λόγω της τεχνολογικής προόδου, επιβάλλει στους διαχειριστές των δεδο-

(8) *Κωνσταντίνος Χριστοδούλου*, Δικαίο Προσωπικών Δεδομένων, πρόλογος Μιχ. Στεφάνου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 5 «Απόλυτο το δικαίο της προσωπικότητας ορίζεται κατ' αρχήν από την διάταξη ΑΚ 57 και υπόκειται προεχόντως εφ' όσον στο ιδιωτικό δικαίο, αφού αφορά το ην δημόσιο πρόσωπο, τον κάθενά ιδίωτη σαν τέτοιο, σε αντίθεση προς την κυρίαρχη τάδεα, εν τούτοις το δικαίο των προσωπικών δεδομένων εκτείνεται σε όλους σχεδόν τους κλάδους του δικαίου».

μένων τους όλες τις υποχρεώσεις που πηγάζουν από την διοίκηση αλλοτριών⁹⁾ — που πρώτος, ο καθηγητής Χριστοδούλου υπογράφισε την ανάγκη εφαρμογής τους στο δ. των προσωπικών δεδομένων — ⁽¹⁰⁾ δηλαδή την υποχρέωση λογοδοσίας, επιμέλειας για την πρόληψη των κινδύνων, συμμόρφωσης. Οι αρχές αυτές θα είναι σημαντικές κατά την εκτίμηση του είδους και ύψους της κύρωσης (732ΑΚ), δηλαδή την μείωση του μέτρου της ευθύνης, όπως θα δούμε παρακάτω, και θα λειτούργησουν προληπτικά και προφυλακτικά τόσο ως προς το υποκείμενο των δεδομένων όσο και ως προς τον υπεύθυνο και εκτελούντα την επεξεργασία.

Πάντως, το κυριότερο ίσως πρόβλημα του δικαίου της ιδιωτικής σφαίρας που είναι το **ζήτημα της ιεράρχησης των πηγών του**, δεν λύνεται με τον νέο Κανονισμό. Ποιες διατάξεις κατοχύρουν; Οι προστατευτικές της ιδιωτικής σφαίρας ή αυτές που εγκαθιδρύουν επιμέλειες σ' αυτήν; Δεν αποκλείεται μάλιστα και σύγκρουση ακόμα και ανάμεσα στις ίδιες προστατευτικές συνταγματικές διατάξεις, οπότε το πρόβλημα οξύνεται. Ο καθηγητής Μιχάλης Σταθόπουλος, πρωτεργάτης του δικαίου των προσωπικών δεδομένων, τονίζει ωστόσο ότι δεν μπορούν να θυσιάζονται τα πάντα στον βωμό των προσωπικών δεδομένων. Σε τελική ανάλυση, όπως θα διαπιστώσει και ο αναγνώστης, πρόκειται για διαρκή και δυναμική συγκρούση ανάμεσα στην αμυντική και την επιθετική πλευρά του δικαιώματος ελευθερίας ανάπτυξης της προσωπικότητας (άρθρ. 5 παρ. 1 Ζ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

Ο ΙΣΧΥΩΝ ΝΟΜΟΣ 2472/97 - ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ - «ΚΑΙΕΙΑ»

Παρά το γεγονός ότι ο Νόμος 2472/97 αναμένεται να καταργηθεί ακολουθώντας την τύχη της Οδηγίας 95/46, ωστόσο, αποτελεί πρωταρχικό βήμα μελέτης, καθόσον, όπως θα διαπιστωθεί κατωτέρω, ο Γενικός Κανονισμός λειτούργει εξαιρετικά επί των βασικών εννοιών και αρχών που οριοθετεί ο ελληνικός νόμος.

Επομένως, η συστημιακή μελέτη του δικαίου των προσωπικών δεδομένων επιβάλλει στον μελετητή να εκκινήσει από τον **ελληνικό νόμο 2472/97** «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων» κι έπειτα να προχωρήσει στην ανάλυση με στόχο την βαθύτερη κατανόηση των εννοιών που έρχεται να βελτιώσει ο Κανονισμός. Εάν προβεί κανείς σε αυτή την εργασία, θα διαπιστώσει ότι αναγκαστικά τα παρακάτω ερωτήματα αποτελούν τα βασικά σημεία εκκίνησης και αναφοράς:

1. Τι είναι δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα;
2. Ποια είναι τα ατόμα και ποια τα ευαίσθητα;

(9) **Κανονισμός Χριστοδούλου**, Δικαιο Προσωπικών Δεδομένων, πρόλογος Μπ. Σταθόπουλου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ.90: «...το φαινόμενο της γενικής ενοχής, όπου δεν υπάρχει ατομική, αλλά μόνο το factum της πραγματικής επάρκειας δύο προσώπων είναι εκείνο στο οποίο δίδεται, με αντιστοίχιση της ταύτισης με τις περιπτώσεις, τις αδικητικές και την διοίκηση αλλοτριών (730ΑΚ στ). Η αντιμετώπιση των μετρήσιμων κινδύνων να νοηθεί και η εν λόγω σχέση επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων, ήτοι τα δεδομένα του υποκειμένου. Όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας διακεί έμνη κατόντων άλλων, μάλιστα, αποδόχως, καθορίζει δηλαδή την τύχη των πληροφοριών που αφορούν άλλους, είναι και η προέκταση έννοια σχέση γεννάται σε κάθε επεξεργασία ξένων προσωπικών δεδομένων, είτε αυτή ή μη, στην δε περίπτωση ευθύνης, όπως άλλωστε ορίζει και το γενικό ατομικό δικαίο (ΑΚ 739)».

(10) Μπ. Σταθόπουλος, πρόλογος σε Κ. Χριστοδούλου, Δικαιο των Προσωπικών Δεδομένων: «...ενδιαφέροντα η αντιμετώπιση της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων ενός άλλου προσώπου ως διοίκηση αλλοτριών, στο μέτρο που η επεξεργασία αυτή επιφέρει κάποια την ιδιότητα του σφαίρας. Έτσι ο συγκεκριμένος άγει σε εφαρμογή προς προστασία του υποκειμένου αλλοτρίο το σκελετό του κλασικού ατομικού δικαίου».

3. Τι σημαίνει επεξεργασία;
4. Τι σημαίνει αρχείο και διασύνδεση;
5. Ποιος είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο εκτελών και ο αποδέκτης;
6. Ποιος είναι ο κανόνας για την επεξεργασία των δεδομένων;
7. Ποιες είναι οι αρχές διακυβέρνησης (επεξεργασίας) των δεδομένων ως σημεία;

8. Τι ακριβώς κάνει η Αρχή Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων;

9. Διαδικασία Διαβίβασης - Γνωστοποίησης - Άδειας.

10. Ακατάλληλα των υποκειμένων - Έννομη Προστασία - Κυρώσεις.

Β.1. Τι είναι δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα;

Κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε ένα φυσικό πρόσωπο, το υποκείμενο των δεδομένων, αποτελεί προσωπικό του δεδομένο. Το πού εργάζεται, τα εάν είναι έγγαμος ή όχι, το πόσα παιδιά έχει, το πού πήγε διακοπές το καλοκαίρι, το πόσα κινά είναι, το χρώμα των μαλλιών του, μια φωτογραφία του που θα αναρτηθεί σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης με την παρέα του κ.ο.κ., όλες αυτές οι πληροφορίες αποτελούν προσωπικά δεδομένα, εφόσον μπορούν να αποδοθούν σε συγκεκριμένο πρόσωπο, το οποίο μπορεί να ταυτοποιηθεί και αποτελούν αλλά δεδομένα του προσώπου. Συνάγεται α contrario ότι δεν αποτελούν προσωπικά δεδομένα τα στατιστικά συγκεντρωτικά στοιχεία που δεν μπορούν να ταυτοποιηθούν και να αποδοθούν σε συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο. Η εξήγηση αυτή του νόμου έχει μεγάλη πρακτική σημασία. Γενικά πρέπει να τονιστεί ότι εάν η ταυτότητα ενός φυσικού προσώπου, ως υποκείμενου των δεδομένων, είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, δηλαδή μπορεί να προσδιορισθεί άμεσα ή έμμεσα ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από άποψη φυσική, βιολογική, ψυχική, οικονομική, πολιτιστική, πολιτική ή κοινωνική, τότε πρόκειται για προσωπικό δεδομένο και όχι για απλό συγκεντρωτικό/στατιστικό στοιχείο.

Β.2. Ποια είναι τα «ατόμα» και ποια τα «ευαίσθητα» προσωπικά δεδομένα;

Αλλά δεδομένα ενός φυσικού προσώπου είναι εξ αντιδιαστολής αυτά τα δεδομένα που ο νόμος δεν ορίζει και δεν χαρακτηρίζεται ρητά ως «ευαίσθητα». Ως «ευαίσθητα» δεδομένα χαρακτηρίζονται από τον νόμο τα δεδομένα που αναφέρονται σε ένα φυσικό πρόσωπο, το υποκείμενο των δεδομένων, και αφορούν στην φυλετική ή εθνική προέλευσή του, στα πολιτικά του φρονήματα, τις θρησκευτικές ή πολιτικές του πεποιθήσεις, την συμμετοχή του σε συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία, την κοινωνική πρόνοια, την ερωτική ζωή, δεδομένα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες, καθώς και κάθε δεδομένο σχετικό με την συμμετοχή ενός προσώπου σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις, προσώπων π.χ. συμμετοχή σε πολιτικό κόμμα, εθνικιστικό σωματείο, θρησκευτικό σωματείο, ένωση ομοφυλοφίλων κ.ο.κ.

Β.3. Τι σημαίνει επεξεργασία;

Η έννοια «επεξεργασία» χρησιμοποιείται ευρέως χωρίς να γίνεται πλήρως αντιληπτό τι ακριβώς περιλαμβάνει ως ενέργεια. Η διατύπωση δεν είναι ιδιαίτερα επιτυχή, καθόσον με τον όρο «επεξεργασία» ο νομοθέτης αναφέρεται σε κάθε «γνωστική πρόσβαση»⁽¹¹⁾ στα προσωπικά δεδομένα ενός ατόμου. Θα μπορούσε όμως να υποστηρίξει κανείς ότι, παρά την ατυχία της διατύπωσης, τείνει να γίνει

(11) Βλ. Κ. Χριστοδούλου, έννοια επεξεργασίας, σελ. 23.

«τεχνικός νομικός όρος». Αποτελεί εργασία ή σειρά εργασιών, αυτοματοποιημένη ή μη αυτοματοποιημένη, εφόσον πρόκειται τα δεδομένα να περιληφθούν σε αρχείο. Έτσι, η έννοια «επεξεργασία», περιλαμβάνει την συλλογή, την καταχώριση, την οργάνωση, την διατήρηση, την αποθήκευση, την τροποποίηση, την εξαγωγή, την χρήση, την διαβίβαση, την διάδοση, την συσχέτιση, τον συνδυασμό, την διασύνδεση, την δέσμευση (κλείδωμα), την διαγραφή και την καταστροφή προσωπικών δεδομένων υποκειμένων φυσικών προσώπων. Ο κατάλογος είναι «ενδεικτικός». Ειδικά δε η διαγραφή δεδομένων από ένα αρχείο, μπορεί να αποβεί πολύ πιο κρίσιμη από οποιοδήποτε καταχώριση σε αυτό, εφόσον μπορεί να αποκλείσει τον εκ των υστέρων έλεγχο κάθε παρανομίας, μορφής επεξεργασίας (σβήσιμο ίχνών).

Β.4. Τι σημαίνει αρχείο και διασύνδεση;

Αρχείο αποκαλείται κάθε διαβρωμένο σύνολο προσωπικών δεδομένων, τα οποία μπορούν να γίνουν προσβάσιμα με γνώμονα συγκεκριμένα κριτήρια (φίλτρο). Στο ίδιο πλαίσιο, έχει σημασία να διευκρινιστεί και η έννοια της διασύνδεσης. Διασύνδεση αρχείων αποτελεί η συσχέτιση προσωπικών δεδομένων ενός αρχείου με δεδομένα άλλου αρχείου που προκύπτει από άλλον υπεύθυνο επεξεργασίας ή από τον ίδιο υπεύθυνο εργασίας, αλλά για άλλα σκοτά. Π.χ. διασύνδεση στοιχείων αρχείου μισθοδοσίας που τηρείται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας επιχείρησης, με αρχείο του ιδιωτικού εταιρικού ασφαλιστηρίου υγείας και ζωής που τηρείται από άλλον υπάλληλο του τμήματος προσωπικού εκτός του υπαλλήλου μισθοδοσίας. Οφείλουμε δε να τονίσουμε ότι το αρχείο δύναται να είναι και φυσικό, όχι μόνο ηλεκτρονικό, π.χ. ένα γραμμάτιο με έγγραφο τακτοποιημένο ανά αλφαριθμητική σειρά, με την ηλίκια εργαζομένων ή το φύλο ή την επαγγελματική ειδικότητα κ.ο.κ. αποτελεί αρχείο. Επίσης, ηλεκτρονικά αρχεία μπορεί να υπάρχουν και εκτός των υπολογιστών μιας εταιρείας ή οργανισμού και να βρίσκονται αποθηκευμένα στο υπολογιστικό νέφος (cloud). Γι' αυτό η χαρακτηριστική των αρχείων απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή.

Από πλευράς νομικής φύσεως, το αρχείο αποτελεί έννοια ευρύτερη από αυτή του εγγράφου, αφού κατ' αρχήν δεν είναι ανάγκη να φέρει υπογραφή ούτε βεβαία χρονολογία. Είτε είναι ενσωματωμένο σε σταθερό ενσωμάτωμα cd, usb, φοιτούμενο σκληρό δίσκο κ.λπ., είτε όχι, λ.χ. ιστοσελίδα που αποκλείει το κατέβαση (downloading) ή την εκτύπωση, θα πρόκειται για πράγμα κατά 947ΑΚ εδ. β' υποκειμένο στην φυσική εξουσία του υπευθύνου επεξεργασίας. Δυνατόν επίσης να πρόκειται για σύνολο πραγμάτων στις περιπτώσεις «αποκεντρωμένων αρχείων».⁽¹²⁾

Β.5. Ποιος είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας, ο εκτελών και ο αποδέκτης;

Τρία πρόσωπα - ρόλοι είναι σημαντικά στην εκκίνηση της κατονήσής μας. Η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων (τρίτων) φυσικών προσώπων, προϋποθέτει έναν υπεύθυνο επεξεργασίας. Υπεύθυνος επεξεργασίας είναι οποιοδήποτε καθορίζει τον σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας. Προς τούτο απαιτείται να εξουσιοδοτεί το αρχείο. Μπορεί να είναι φυσικό πρόσωπο, νομικό πρόσωπο, Δημόσια Αρχή, Υπηρεσία, οποιοδήποτε άλλος Οργανισμός. Μπορεί να προβαλλεται ρητώς και να ορίζεται από διατάξεις νόμου ή κανονιστικές διατάξεις εθνικού ή κοινοτικού δικαίου. Αντίστοιχα ο εκτελών την επεξεργασία, είναι οποιοδήποτε «επεξεργάζεται» τα δεδομένα – κατά την ανωτέρω έννοια του όρου ε-

πεξεργασία – για λογαριασμό του υπευθύνου επεξεργασίας. Είναι με άλλα λόγια ο βεβητός εκπλήρωσης⁽¹³⁾ της παροχής, κατά την κλασική έννοια του αστικού δικαίου (334 ΑΚ) εφόσον συνδέεται με σχέση εξαρτημένης εργασίας με τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Εάν συνδέεται με σύμβαση ανεξαρτητών υπηρεσιών, δεν συντρέχει περίπτωση εφαρμογής του 922 ΑΚ αλλά του 926 ΑΚ (ευθύνη από περιορισμένης ευθύνης του υπεφύλου και ενδοσυμβατική ευθύνη στην μεταξύ των δύο οχέων). Το υποκείμενο δύναται να στραφεί κατά του εκτελούντος πλάγιαστικά (ΚΠολΔ 72). Στο πλαίσιο των ανωτέρω παραδειγμάτων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα είναι ο εργοδότης, μια κεφαλαιουχική εταιρεία που καθορίζει τον σκοπό και τον τρόπο της επεξεργασίας βάσει των συστημάτων αρχαιοεπιτηής της, και εκτελών την επεξεργασία θα είναι ο υπάλληλος ο επιφορημένος με την μισθοδοσία, ο οποίος ενεργεί ενδοσυμβατικά και εκπληρώνει την παροχή του εργοδότη βάσει της συμβάσεως εργασίας που τον συνδέει με αυτόν. Αντίστοιχα, στην περίπτωση της συμβάσεως παροχής ανεξαρτητών υπηρεσιών, μπορεί να είναι η εταιρεία ενημερώσεως οφειλών που ενεργεί για λογαριασμό του δανειστή,⁽¹⁴⁾ και κάθε περίπτωση outsourcing εργασίας σε ανεξάρτητη επιχείρηση.⁽¹⁵⁾ Κάθε άλλο πρόσωπο που δεν είναι ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία ή το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων, καλείται τρίτος. Υπό την έννοια αυτή, τρίτος μπορεί να είναι φυσικό πρόσωπο, νομικό πρόσωπο, Δημόσια Αρχή ή Υπηρεσία ή οποιοδήποτε άλλος Οργανισμός. Κάθε πρόσωπο στο οποίο απευθύνονται τα δεδομένα, καλείται «αποδέκτης». Αποδέκτης μπορεί να είναι και ο τρίτος. Ομοίως, τρίτος μπορεί να είναι και ο παραβάτης, ο υποκείμενος ή υπεφύλου τα δεδομένα. Τέλος, υποκείμενο των δεδομένων νοείται μόνο το φυσικό πρόσωπο. Ο κυροφουμένος έχει επίσης προσωπικά δεδομένα (ΑΚ 36 ενδοσκήση κατά την ΚΠολΔ 69 εδ. ε'), ο δε τεθνεώς, δεν έχει προσωπικά δεδομένα, αφού δεν έχει πλέον δικαίωμα στην ιδιωτική του σφαίρα.

Β.6. Ποιος είναι ο κανόνας για την επεξεργασία των δεδομένων;

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή της παρούσας μελέτης, ο νόμος αντιμετωπίζει τα προσωπικά δεδομένα ως αλλότριο έννομο αγαθό σε σχέση με τον διαχειριστή τους, ως προέκταση – στοιχείο της προσωπικότητας – ενός φυσικού προσώπου (57 ΑΚ). Δίνει δε το δικαίωμα στο πρόσωπο αυτό του «πληροφωρισμένου αυτοκαθορισμού»⁽¹⁶⁾ ως επέκταση του δικαιώματος ελεύθερης ανά-

(13) Κανονισμός Χριστοδούλου, Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων, πρόλογος Μην, Στραθόπουλος, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 37 και 114. Υπό προϋποθέσεις δέχεται και συνδρομή του 922 ΑΚ (14) Βλ. ΑΠΛΑΚ 4911.

(15) Υπόχρεον βεβαιώνει και ορισμένες περιπτώσεις. Δύναται ο εμπανονόμος στο υποκείμενο ως υπεύθυνος επεξεργασίας να αποδεχθεί εκ των υστέρων ότι στην πραγματικότητα αυτός ενεργεί για λογαριασμό του υποκείμενου ως εκτελούντος και το αντίστροφο (βλ. Ομόλ. Αρ. 291/2011, 1/10). Ενδεχόμενo άλλης του franchise να παρουσιάζονται στο υπεφύλο-εξ-εξουσίας του αρχείου που ο ίδιος παρέχει να είναι δικούς του σκοπούς στον όσον (βλ. ΑΠΛΑΚ 1127-10-2011). Αντίστοιχα, μπορεί να προκύπτει και να ενεργεί ο διαπραγματευτικός και κοινωνικοοικονομικός πωλητής, πάροχος υπηρεσιών πληροφορίας ή ο μενασπασμωδιστής ως προεπιβλέπων του μικροεπενδυτή και η μικροεπενδυτική πράξη του, προς ή ο μενασπασμωδιστής ως διαπραγματευτής ως αλλότριο υπεύθυνος επεξεργασίας έναντι του υποκείμενου. Από τον όσον δύο θα πρέπει να θεωρηθεί ως αλλότριο υπεύθυνος και τον φερόμενο ως υπεύθυνος. Αν η επεξεργασία επιβλέπεται σε σύμβαση ανάθεσης στον υποκείμενο και τον φερόμενο ως υπεύθυνο, τότε μπορεί να συντρέχει περίπτωση σχετικής εκκοκνήσεως ως προς το πρόσωπο, με άλλα λόγια ο φερόμενος ως υπεύθυνος της επεξεργασίας να ενεργεί ως «αυτοπρόβλεπτος» του αλλότρου υπεφύλου που παύεται τον εκτελούντα.

(16) Recht auf informationelle Selbstbestimmung, αποτελεί νομολόγηση του Γερμανικού συνταγματικού δικαστηρίου (BVerfG 15-12-1983, NJW 1984) μετέπειτα κτήρια της γερμανικής και ελληνικής θεωρίας και πράξης (ΑΠΛΑΚ γυν. 1/10, 1/11, 4/11) ενωσιολογικώς ευρύτερο σε σχέση με το υποβλεπτόμενο ευρύτερο δικαίωμα του προσώπου στα προσωπικά δεδομένα του. Η άλλη του όλη είναι το «δικαίωμα στην πούγχα» (right to be let alone). Δε βάση για την βεβαίωση του δικαιώματος στον πληροφωρισμένο αυτοκαθορισμό προτείνεται η κατοχύρωση της ελπίς του ατόμου (ε 2 παρ. 1).

(12) Συνγενής και ο ορισμός του άρθρου 2α του Ν. 2121/94 περί «βάσης δεδομένων».

πληξης της προσωπικότητάς του (9^{ος}). Με τον τρόπο αυτό, αντιμετωπίζει την επεξεργασία ως καταρχήν *per se* παράνομη πράξη, της οποίας ο δίκος χαρακτήρας δύναται να αρθεί υπό πολύ συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Κατά συνέπεια, ο κανόνας για την νομίμη επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων ενός προσώπου από άλλο πρόσωπο, ή διαφορετικά πρώτος λόγος άρσης του δίκου χαρακτήρα της πράξης, είναι η **συγκατάθεση** του υποκειμένου, κατά το κλασικό αξίωμα του ρωμαϊκού δικαίου *volenti non fit iniuria*.

Η συγκατάθεση, κατά τις γενικές αρχές του αστικού δικαίου περί δικαιοπραξιών, αποτελεί **μονομερή απευθυντέα δήλωση βουλήσεως ενός προσώπου** ικανού ή υπό προϋποθέσεις περιορισμένα ικανού για δικαιοπραξία. Αποτελεί ειδική περίπτωση εξουσιοδότησης, εκποιτικής, μονομερούς, ληψιδεούς και **απώδους**, στην οποία εφαρμόζονται καταρχήν αναλογικά οι διατάξεις ΑΚ 213 στ. Πρόκειται για ελεύθερη (εθίστη), ρητή, ειδική¹⁷ δήλωση βουλήσεως που εκφράζεται με τρόπο σαφή. **Σιωπηρή συγκατάθεση δεν νοείται**. Το πρόσωπο πρέπει να τελεί εν πλήρει επγνώσει, αφού έχει προηγουμένως ενημερωθεί¹⁸ ότι τα δεδομένα του θα αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας. Στον κατά το άρθρο 21α του Ν. 2472/97 ορισμό της συγκατάθεσης, δεν διευκρινίζεται ευθέως αν αυτή απαιτείται να δίδεται εκ των προτέρων («συναίνεση») ή και εκ των υστέρων («έγκριση»). Η γραμματική διατύπωση του άρθρου 5 παρ. 1 του Ν. 2472/97 «έχει δύο σεν» ευνεχίζει την πρώτη εκδοχή. Το ζήτημα όμως δεν φαίνεται να έχει πρακτική σημασία από τη σκοπιά του αστικού δικαίου, αφού εάν η επεξεργασία εγκριθεί εκ των υστέρων, τότε η διαφορά μεταξύ των μερών, υπεβλέθουν και υποκειμένου, θα έχει πρακτικές εκδόσεις. Το υποκείμενο δεν θα έχει πλέον έννομο συμφέρον να ζητήσει την επιβολή διοικητικών κυρώσεων (η Αρχή βεβαίως θα δικαιούται να τις επιβάλει αυτεπαγγέλτως).

Βασικό σημείο πρακτικού ενδιαφέροντος αποτελεί το περιεχόμενο αυτής της ενημέρωσης. Η **ενημέρωση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει πληροφορίες τουλάχιστον για τον σκοπό της επεξεργασίας, το είδος ή τις κατηγορίες των δεδομένων που αφορά η επεξεργασία, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών καθώς και το όνομα, την επωνυμία, την διεύθυνση του υπευθύνου επεξεργασίας (βλ. άρθρο 11)**. Η συγκατάθεση θα πρέπει πάντως να ερμηνεύεται πάντα στενά, δηλ. τελεώς κατά του υπευθύνου επεξεργασίας και υπέρ του υποκειμένου εφόσον οδηγεί σε άσκηση ευνοϊκότερη για το υποκείμενο.

Τονίζεται ειδικά ότι η συγκατάθεση μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε και μάλιστα **αναπαύτως**, χωρίς όμως η ανάκληση αυτή να έχει αναδρομικό αποτέλεσμα ως επιβάλλεται από την ασφάλεια των συναλλαγών. Ομοίως το υποκείμενο έχει δικαίωμα αντίρρησης, το οποίο περιλαμβάνει την δυνατότητά του να αιτηθεί την διαόρθωση των δεδομένων του, την προσωρινή μη χρησιμοποίηση, την θέσπιση, την μη διαβίβαση, την διαγραφή (άρθρο 13). Η ανάκληση της συναίνεσης του υποκειμένου είναι δικαιοπραξία μονομερής, δίδεται κατά τον ίδιο τύπο με την συγκατάθεση και ενεργεί αυτοδικαίως. Από το δικαίωμα ανάκλησης δεν χωρεί παράρτηση ενόψει του δημοσίου τάξεως χαρακτήρα του πυρήνα της προσωπικότητας αλλά και του ότι, αντιπροβώς, η παράρτηση από το δικαίωμα ανάκλησης θα ενέχει την έννοια της εν λευκώ, εκ των προτέρων γενικής συγκατάθεσης προς μελλοντική επεξεργασία και ως εκ τούτου θα ήταν άκυρη και θα ακυρώνε στην ουσία του το δικαίωμα αντίρρησης («εναντιώσης» κατά τις διατάξεις του Κανονισμού κατουτέρου).

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι **κάθε φορά που αλλάζει ο σκοπός της επεξεργασίας, ακόμα και εάν υπάρχει αμφιβολία για το αν πράγματι αλλάζει ο σκοπός, δημιουργείται υποχρέωση ανανέωσης της συγκατάθεσης**, με σκοπό να ληφθεί νέα συγκατάθεση για τον νέο σκοπό επεξεργασίας. Η έννοια του σκοπού αποτελεί κεντρική έννοια του μηχανισμού νομίμης επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων. Η αλλαγή του σκοπού θεμελιώνει αρρότητα μεταβολή των συνθηκών (ΑΚ 288, 388) και ανατροπή του δικαιοπρακτικού θεμελίου (ΑΚ 144), που πλήττουν το κύρος της και την καθίστουν πλέον ανιοχηρή. Η δε στενή διασύνδεση της συγκατάθεσης με τον σκοπό της επεξεργασίας ως παραγωγική αιτία της βούλησης, προσδίδει εν τέλει στην συγκατάθεση ως δικαιοπραξία τον αιτιώδη χαρακτήρα.

(17) Για την ειδικότητα της συγκατάθεσης βλ. ΑΠΛΠΧ 2/04, 54/04.
(18) ΑΣΔΠΧ 57/03, 3/07 άκυρη η δήλωση συγκατάθεσης εάν ληφθεί η προηγουμένη αναλυτική ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων.

πεξεργασίας, ακόμα και εάν υπάρχει αμφιβολία για το αν πράγματι αλλάζει ο σκοπός, δημιουργείται υποχρέωση ανανέωσης της συγκατάθεσης, με σκοπό να ληφθεί νέα συγκατάθεση για τον νέο σκοπό επεξεργασίας. Η έννοια του σκοπού αποτελεί κεντρική έννοια του μηχανισμού νομίμης επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων, ως συγκαταλεγμένη στα παραγωγικά αίτια της βούλησεως των υποκειμένων. Η αλλαγή του σκοπού θεμελιώνει αρρότητα μεταβολή των συνθηκών (ΑΚ 288, 388) και ανατροπή του δικαιοπρακτικού θεμελίου (ΑΚ 144), που πλήττουν το κύρος της και την καθίστουν πλέον ανιοχηρή. Η δε στενή διασύνδεση της συγκατάθεσης με τον σκοπό της επεξεργασίας ως παραγωγική αιτία της βούλησης, προσδίδει εν τέλει στην συγκατάθεση ως δικαιοπραξία τον αιτιώδη χαρακτήρα.

Τέλος, αναφορικά με τον τύπο της συγκατάθεσης, αποτελεί άτυπη δικαιοπραξία, καθόσον ο νόμος 2472/97 δεν την υποβάλλει σε συγκεκριμένο τύπο (ΑΚ 158, 236). Ειδικά όμως την συγκατάθεση για επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων, την υποβάλλει σε έγγραφο τύπο (άρθρο 7 παρ. 2α Ν. 2472/97 «γραπτός») εκτός εάν, αμέσως παρακατω, το ίδιο το υποκείμενο δημοσιοποίησε τα δεδομένα του.¹⁹ Επικύδον ο νόμος επιβάλλει οι περιορισμοί υπό τις οποίες δόθηκε να μην είναι α-ντιθέτες με τα χροτήτά ήθη ή τον νόμο. Η ακυρότητα της ανεπίρεστης συγκατάθεσης είναι σχετική υπέρ του υποκειμένου (ΑΚ 175). Η διάγνωση της σχετικής α-κυρότητας γίνεται αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο με γνώμονα το συμφέρον του υποκειμένου, τυχόν δε ισχυρισμός του υποκειμένου εντάσσεται στις λεγόμενες καταχορηστικές ενστάσεις.²⁰

Προκύπτει όμως αναγκαστικά το υποσρώτημα:

Μπορεί να λάβει χώρα επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χωρίς συγκατάθεση; Η απάντηση είναι καταφατική, αλλά **μόνο κατ' εξείρεση**.

Για να είναι νομίμη η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων χωρίς συγκατάθεση θα πρέπει αυτή:

(α) να είναι **αναγκαία για την εκτέλεση σύμβασης**. Ουσιαστικά η συμβατική θέ-σμιση θα προϋποθέτει – συμπεριλαμβανεί και υπερχαλύπτει – δηλ. απορροφά την συγκατάθεση στις εξής περιπτώσεις:

(β) Όταν είναι αναγκαία σε **εκπλήρωση υποχρεώσεως που επιβάλλεται από τον νόμο (συμμόρφωση σε νόμιμη υποχρέωση)**.

(γ) Νόμιμη είναι η επεξεργασία χωρίς συγκατάθεση και όταν είναι αναγκαία για την **διαμόρφξη ζωτικού συμφέροντος** του υποκειμένου. Π.χ. επεξεργασία δεδομένων γενετικού υλικού ή αλμύρας εντός νοσοκομείου σε κατάσταση ανάγκης όπου κινδυνεύει η ζωή του υποκειμένου. Εδώ υπό προϋποθέσεις βρισκουν έδα-φος και οι θεωρίες του κλασικού ποινικού δικαίου περί αμυνας και κατάρστασης ανάγκης που αφορούν το δίκιο και τον καταλογισμό.

(δ) Όταν είναι αναγκαία για την εκτέλεση έργου δημοσίου συμφέροντος.

(ε) Όταν είναι απολύτως αναγκαία για την ικανοποίηση του **έννομου συμφέ-ροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας**²¹ ή τρίτος ή τρίτοι στους ο-ποίους ανακονώνονται τα δεδομένα και υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει προ-φώνως των δικαιωμάτων και συμφερόντων των προσώπων, στα οποία αναφέ-ρονται τα δεδομένα, και δεν θύγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών. Αται-πονται τα δεδομένα, και δεν θύγονται οι θεμελιώδεις ελευθερίες αυτών. Αται-

(19) Πάντως η πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ Copland vs. UK και της Αρχής Γνωμ. 1/09 δέχεται ότι το υ-ποκείμενο των δεδομένων είναι ίδιο προσώπος ακόμα και στον δημόσιο βίο του.

(20) Βλ. σχετ. νομολογία ΔΕΚ C-240/98, C-244/98 Oceanic Group, Salva Editors etc, C-473/00 Confis SA αναφορικά με το ανισπες ζήτημα της αυτεπαγγέλτης εξέτασης της σχετικής υπέρ του καταναλωτή ακυρωτικής των καταχορηστικών ΤΟΣ.

(21) Βλ. ΑΠΛΠΧ 24/04 υπέθεση ΤΕΠΕΣΙΑΣ ΑΕ, όπου κρίθηκε ως προφανώς υπέρτερο το συμφέρον των αντισυναδέσμευτων, ιδίως των Γρατζίων, να παράσχωρουν τα δεδομένα που συνθέτουν την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη τους, σχετ. και η ΑΠ 1923/06.

τείτα δηλαδή στάθμιση συμφερόντων και αυτή είναι η βασική δυσκολία της περίπλοκης αυτής, καθόσον οι θεμελιώδεις ελευθερίες δεν πρέπει να θίγονται στον βαθμό που πλήττει η πύλη της του δικαίου (αρχή της αναλογικότητας). Από δε την μελέτη της νομολογίας φαίνεται ότι όταν συντρέχει περίπτωση ισοδυναμίας των αντιτιθέμενων συμφερόντων, ο κωνοτικός νομοθέτης αποφαίνεται σε βάρος της προστασίας των δεδομένων του υποκειμένου όταν είναι υπέρ. Στην περίπτωση των ευαίσθητων δεδομένων όμως, τέτοια επεξεργασία θα είναι επιρρεπτή μόνο εάν προβλεπεται από υπεριοχύουσα διάταξη νόμου, είτε περιλαμβανόμενη σε άλλο νομοθέτημα, είτε στον ίδιο τον νόμο και την οδηγία (μετέπειτα κανονισμό).⁽²⁴⁾ Γενικά, οι περιπτώσεις σύγκρουσης προϋποθέτουν την χρήση μεθοδολογικών κανόνων ερμηνείας της ισχύος και ιεράρχησης των κανόνων δικαίου. Το ύψος καταφύγιο είναι η πύλη της του εκπολιτίζομενου ατομικού δικαιώματος κατά την γενική αρχή ότι ο πυρήνας του ενός ατομικού δικαιώματος κατοχυρεί της περιφέρειας του άλλου. Εάν δεν θύεται ο πυρήνας του εκπολιτίζομενου ατομικού δικαιώματος, τότε, τόσο ο κωνοτικός, όσο και ο εθνικός νομοθέτης, δεν κολάεται κατ' αρχήν να αποφασίσει υπέρ της μιας ή της άλλης λύσης. Ιδιαίτερος δυσχερής είναι η περίπτωση σύγκρουσης ισοδύναμων κανόνων. Εκεί απαιτείται στάθμιση in concreto μεταξύ των δύο, με βάση την αρχή της αναλογικότητας καθόσον καθαρώς πραγματιστικά, λ.χ. μεθυστικά, κριτήρια σπάνια θα συντρέχουν.⁽²⁵⁾

Βασικό επίσης σημείο προσοχής όμως, είναι ότι σε όλες αυτές τις περιπτώσεις της επεξεργασίας, χωρίς συγκεκριμένη, οι οποίες προβλέπονται όλες ρητά στον Νόμο (άρθρο 5 παρ. 2), πρέπει να εφαρμόζεται η αρχή της ελάχιστης απολύτως απαραίτητης επεξεργασίας και να μην επεκτείνεται η επεξεργασία σε δεδομένα πενήτα που υπερβαίνουν τον σκοπό της επεξεργασίας.⁽²⁶⁾

Β.7. Ποιες είναι οι αρχές επεξεργασίας των δεδομένων ως σημεία;

Σημαντικό σημείο προσοχής του επεξεργαζομένου προσωπικά δεδομένα αποτελεί η μεθοδολογία που εφαρμόζει στην πράξη. Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, έχει δηλώσει στην ιστοσελίδα της τον «Δεκάλογο του Υπευθύνου Επεξεργασίας»⁽²⁷⁾ τον οποίο αναπαράγουμε ελαφρώς σχο- λιάζοντας. Σύμφωνα με αυτόν, θα πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας:

1. Να συλλέγει τα δεδομένα με τρόπο θεμιτό και νόμιμο (αρχή νομιμότητας).
2. Να επεξεργάζεται τα απαραίτητα μόνο⁽²⁸⁾ προσωπικά δεδομένα για τον σκοπό ή τους σκοπούς που έχει γνωστοποιήσει (αρχή της αναλογικότητας)^(29, 30) [το- νίζεται ότι η επεξεργασία είναι απόρρητη, αρθ. 10].
3. Να φροντίζει τα δεδομένα να είναι ακριβή και ενημερωμένα^(31, 32).

(22) Στο πλαίσιο αυτής της διαφωτιστικής μεταξύ άλλων και ευαισθητών, η ΑΠΔΠΧ 15/09 απέριψε την άρνηση να συλλέγονται τα στοιχεία μεταναστών (εθνικά δεδομένα) από δήμο, χωρίς την επίκληση συγκεκριμένης διάταξης που να δικαιολογεί την συλλογή. Υπό παρούσες, πάλι, ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα του Ελεγκτή, υπό την προϋπόθεση ότι η συλλογή των στοιχείων είναι νόμιμη (ΑΠΔΠΧ 31/04, η οποία όμως ακυρώθηκε από την ΣΤΕ 3679/07).

(23) Βλ. Γενικά Κριτήρια Στάθμισης, σελ. 65 επ. σε Κ. Χριστοδωρίδου, Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων, Νομική Βιβλιοθήκη 2013.

(24) Βλ. και Στροβόλου Μ.Κ., Η χρήση των προσωπικών δεδομένων και η διατήρηση μεταξύ ελευθεριών των κατοχών τους και ελευθεριών των υποκειμένων τους, Νοβ 1στ, Σύμβολο της Ελευθέριας, Νομικά προβλήματα προστασίας των προσωπικών πληροφοριών, 1991.

(25) Πληθ. ιστοσελίδα ΑΠΔΠΧ www.apdx.gr.

(26) Αρχή της ελάχιστης επεξεργασίας των δεδομένων.

(27) Η αρχή της αναλογικότητας υποδιαιρείται τριτάς σε: i. Αρχή της αναλογικότητας ή προσφο- ρτίας, ii. Αρχή της αναλογικότητας ή φειδωλίας, iii. Αρχή της stricto sensu αναλογικότητας.

(28) Βλ. ειδικότερα ΑΠΔΠΧ 17/08, 18/08, 45/11, 47/11.

(29) Αρχή της ακρίβειας.

(30) ΑΠΔΠΧ 38/08.

4. Να διατηρεί τα δεδομένα μόνο για την χρονική διάρκεια που απαιτείται για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής και της επεξεργασίας τους.

5. Να επιλέγει για την διεξαγωγή της επεξεργασίας πρόσωπα με αντίστοιχα επαγγελματικά προσόντα που παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις από πλευράς τεχνικών γνώσεων και προσωπικής ακεραιότητας για την τήρηση του απορήτου (αρθ. 10 παρ. 2) (αρχή της μυστικότητας).

6. Να λαμβάνει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα⁽³³⁾ για την ασφάλεια των δεδομένων και την προστασία τους από τυχαία ή αθέμιτη καταστροφή, τυχαία απώλεια, αλλοίωση, απαγορευμένη διάδοση ή πρόσβαση και κάθε άλλη μορφή αθέμιτης επεξεργασίας (αρθ. 10 παρ. 3).

7. Αν η επεξεργασία διεξάγεται για λογαριασμό του υπευθύνου από πρόσωπο μη εξαρτώμενο από αυτόν, να πραγματοποιεί τη σχετική ανάθεση εγγράφως.

8. Να σέβεται τα δικαιώματα ενημέρωσης, πρόσβασης⁽³⁴⁾ και αντίληψης των υποκειμένων (αρθ. 11, 12, 13) και αντίστοιχα, το καθήκον πληροφόρησης του υπευθύνου έναντι του υποκειμένου.

9. Να είναι συνεπής με τις υποχρεώσεις του ανέαντι στην Αρχή (Γνωστοποίηση - Λήψη Δέσας).

10. Να ενημερώνεται για τις αποφάσεις, Οδηγίες, Συστάσεις της Αρχής που τον αφορούν.

Ο ανωτέρω Δεκάλογος, δεν είναι τίποτε άλλο από ένα μοντέλο διακυβέρνησης (governance) των προσωπικών δεδομένων, το οποίο εγγυάται την σύννομη επεξεργασία.

Β.8. Τι ακριβώς κάνει η Αρχή Προστασίας των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα;

Η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, έχει συσταθεί με το άρθρο 15 του Ν. 2472/97 ως **Ανεξάρτητη Αρχή**⁽³⁵⁾ με **συμβασιμική αναγνώριση**,

(31) Καθόσον η προστασία Schutzpflichten.

(32) Το δικαίωμα πρόσβασης θα πρέπει να ικανοποιείται εγγράφως με χορήγηση αντιγράφου του αρχείου που περιέχει τα δεδομένα (ΑΠΔΠΧ 40/06, 86/06). Το δικαίωμα ενημέρωσης και πρόσβασης μπορεί να ικανοποιείται και δια του τύπου εφόσον κατά το άρθρο 24 του Ν. 2472/97 αφορά «σε μεγάλο αριθμό προσώπων», τον οποίο μεγάλο αριθμό η Αρχή ελέγχει ως «υπερβολικός» (ΑΠΔΠΧ 408/98).

(33) Οι Ανεξάρτητες Αρχές αποτελούν θεσμικό νεύμασμα του ευρωπαϊκού δημοσίου δικαίου που λειτουργεί σε πλήρη αντίθεση την τελευταία εκδοχή στην Γαλλία και αντ'αυτά τα ονόμαζαν, οργανικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά της από την υπερπαραγωγή θεσμική εστίαση των «independent regulatory agencies» που έχουν αναπτυχθεί στις ΗΠΑ από το τέλος του 19ου αιώνα. Απαιτείται νεότερη θεωρία για τα ελληνικά δεδομένα που εστιάζει με την οργανωτική αναδιοργάνωση του 2001. Είναι αμφι- δυνάμει να την αντιμετωπίσει ζητήματα που προκύπτουν από τις συνεχείς αλλαγόμενες προκλήσεις της σύγχρονης ζωής, και σχετίζονται κυρίως με την ανάπτυξη της τεχνολογίας σε συνδυασμό με τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές ζωές όπου η ελαστική διοίκηση έχει εννομητική αναπόφευκτη. Είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ) ή οργανισμοί χωρίς νομική προσωπικότητα, με μεγάλη ο- νειστικότητα σε σχέση με την Κυβέρνηση (Επικρατούς Εξουσίας). Σύμφωνα ο νομοθέτης, προβλέπει ένα καθεστώς μέτρων ασφαλιστικών και αυτών γι' αυτές, ώστε να αποφευχθούν κατά το δυνατόν οι κάθε είδους παρενέργειες. Οι ΑΔΑ έχουν διοικητική φύση και αρμοδιότητες προς έκδοση εκτελεστικών διοικη- τικών πράξεων. Η εξουσία τους μπορεί να είναι είτε κανονιστική είτε καθαρά ελεγκτική και γνωμοδο- τητική υπέρ. Τα μέλη τους απολαμβάνουν εκτελεστικής λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας. Διο- ρίζονται επί βίαια (ανεξαρτησία ή μη), χωρίς να μπορούν συνήθως να παύσουν πριν από την λήξη της, και δεν υποβάλλονται ούτε σε ιεραρχικό έλεγχο αλλά ούτε και σε χρονοπρόβλεπτη διοικητική έριση, δε διο- κτούν Αρχές, ανήκουν στην Διοίκηση αλλά τελούν σε ανεξαρτησία σε σχέση με την Κυβέρνηση, υπό- κρίνεται όμως στον δικαστικό έλεγχο των πράξεών τους. Κατοχυρώνονται συνταγματικά κυρίως με το άρ- θρο 101^α το οποίο κατοχυρώνει την προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των μελών τους και τον προ- πόθο διορισμού τους, ενώ ειδικά η ΑΠΔΠΧ κατοχυρώνεται συνταγματικά και με το άρθρο 94 σχετικά με το δικαίωμα προστασίας από την συλλογή, επεξεργασία και χρήση προσωπικών δεδομένων. Οι συνταγ- ματικά κατοχυρωμένες Αρχές είναι πέτες (5): η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ), η Αρχή Διασφάλισης του Απορήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ), το Ανώτατο Συμβούλιο Επι- λογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) και ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣΥΠ).

η δε συγκρότησή της, τα κωλύματα και τα ασυμβίβαστα των μελών της, οι αρμοδιότητες, οι αποφάσεις της και όλη εν γένει η λειτουργία της μέχρι και την γραμμάτεια της, ορίζονται αναλυτικά στον Νόμο (άρθρο 16 - 20).

Ως ανεξάρτητη διοικητική Αρχή,⁽³⁴⁾ ορίζεται στην Διοίκηση αλλά τελεί σε ανεξαρτησία σε σχέση με την Κυβέρνηση προκειμένου να δύνανται να διεξαχθεί το έργο της χωρίς πιέσεις.⁽³⁵⁾ Η Αρχή γενικά έχει ιδιώς τις κάτωθι αρμοδιότητες: α) Εκδίδει οδηγίες προς το σκοπό ενιαίας εφαρμογής των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. β) Καλεί και επικουρεί τα επαγγελματικά σωματεία και τις λοιπές ενώσεις φυσικών ή νομικών προσώπων του διατηρούν κώδικες δεοντολογίας στην κατάρτιση κωδικών δεοντολογίας για την αποτελεσματικότερη προστασία της ιδιωτικής ζωής και των εν γένει δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών των φυσικών προσώπων στον τομέα της δραστηριότητάς τους. γ) Απευθύνει συστάσεις και υποδείξεις στους υπεύθυνους επεξεργασίας ή τους τυχόν εκπροσώπους τους και δίδει κατά την κρίση της δημοσιότητα σ' αυτές. δ) Χορηγεί τις δόσεις που προβλέπουν οι διατάξεις του παρόντος νόμου και καθορίζει το ύψος των σχετικών παραβόλων. ε) Καταγγέλλει τις παραβάσεις των διατάξεων του παρόντος νόμου στις αρμόδιες Διοικητικές και Δικαστικές Αρχές, στ) Επιβάλλει τις προβλεπόμενες στον νόμο διοικητικές κυρώσεις. ζ) Αναθέτει σε μέλος ή μέλη της τη διεύθυνση διοικητικών ελέγχων. η) Ενεργεί αυτεπιστασίως ή κοινήν καταγγελία διοικητικών ελέγχων στο πλαίσιο των οποίων ελέγχονται η τεχνολογική υποδομή και άλλα, αυτοματοποιημένα ή μη, μέσα που υποστηρίζουν την επεξεργασία των δεδομένων. Ίχει προς τούτο δικαίωμα προσβάσεως στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και συναλογής κάθε πληροφορίας για τους σκοπούς του ελέγχου, χωρίς να μπορεί να της αντραχθεί κανενός είδους απόρρητο. θ) Γνωμοδοτεί για κάθε ρύθμιση που αφορά την επεξεργασία και προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. ι) Εκδίδει κανονιστικές πράξεις για τη ρύθμιση ειδικών, τεχνικών και λειτουργικών θεμάτων, στα οποία αναφέρονται ο παρών νόμος, οι οποίες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. ια) Ανακοινώνει στη Βουλή παραβάσεις των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. ιβ) Συντάσσει κάθε χρόνο έκθεση για την εκτέλεση της αποστολής της κατά το προηγούμενο ημερολογιακό έτος. Στην έκθεση επιστημυμούνται και οι τυχόν ενδεικνυόμενες νομοθετικές μεταβολές στον τομέα της προστασίας του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η έκθεση υποβάλλεται από τον Πρόεδρο της Αρχής στον Πρόεδρο της Βουλής και τον Πρωθυπουργό και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με ευθύνη της Αρχής, η οποία μπορεί να δώσει και άλλου είδους δημοσιότητα στην έκθεση. ιγ)⁽³⁶⁾ Εξετάζει τα παραπάνω των υποκειμένων των δεδομένων σχετικά με την εφαρμογή του νόμου και την προστασία των δικαιωμάτων τους, όταν αυτά θίγονται από την επεξεργασία δεδομένων που τους αφορούν. Εξετάζει επίσης αιτήσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας με τις οποίες ζητείται ο έλεγχος και η εξακρίβωση της

(34) Για τις Ανεξάρτητες Αρχές, βλ. και *Μαυρομυλάτσου Η. - Τέλης Β.,* Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, -Εθνικές Επιτροπές, ΕΛΛΑΔΑ 2007, σελ. 537 στ.

(35) Βλ. *Εισιόδια Κοριδάκης,* «Είναι μια άλλη δημόσια διοίκηση εσωτερική», Θεωρία και Πράξη Διοικητικού Δικαίου, Έτος 2009/τεύχος 3, «Ι.Ι.». Ανεγκαιρία προειδοποίηση για την μετάβαση στο μοντέλο του Κράτους - παύση του ιστορικού έμφυτου, η παρατήρηση αποσπασμένη του βόλου και των αρμοδιοτήτων των Ανεξαρτητών Αρχών, ως πυλώνα του ρυθμιστικού κράτους».

(36) Η περίπτωση η' επιτίθεται με το άρθρο 27 του Ν. 3471/06 (ΦΕΚ Α 133/06).

(37) Η πρβλ. IV, αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 28 του Ν. 3471/06 (ΦΕΚ Α 133/06), το δε τελευταίο άρθρο αυτής προστέθηκε με την παρ. 3 άρθρου 15 Ν. 3917/11 (ΦΕΚ Α 22/21-2-2011).

νομιότητας της επεξεργασίας. Η Αρχή μπορεί να θέσει στο αρχείο αιτήσεις ή παραπάνω που κίνυνται προδήλως αβυσία, αβυσία ή υποβάλλονται καταχρηστικά ή ανουσύμμετα. Η Αρχή ενημερώνει τα υποκείμενα των δεδομένων και τους αιτούντες για τις ενέργειες της. Η προτεραιότητα εξέτασης των αιτήσεων, παραπάνω και ερωτημάτων εκκρίματα από την Αρχή με κριτήριο τη σπουδαιότητα και το γενικότερο ενδιαφέρον του θέματος. ιδ) Συνεργάζεται με αντιστοιχούς Αρχές άλλων Κρατών - Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης σε ζητήματα σχετικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων της. ιε) Ασκει ανεξάρτητα έλεγχο στο εθνικό τμήμα του Συστήματος Πληροφοριών Σύνταξης, σύμφωνα με το άρθρο 114 παράγραφος 1 της Σύμβασης Εφαρμογής της Σύμφωνας Σύνταξης (Ν. 2514/97 ΦΕΚ 140 Α'), ασκει τις αρμοδιότητες της Εθνικής Εποπτικής Αρχής που προβλέπεται στο άρθρο 23 της Σύμβασης ΕΥΡΩΠΟΛ (Ν. 2605/98 ΦΕΚ 88 Α'), και τις αρμοδιότητες της Εθνικής Εποπτικής Αρχής που προβλέπεται στο άρθρο 17 της Σύμβασης για τη χρήση της πληροφορίας στον τελεωειστικό τομέα (Ν. 2706/99 ΦΕΚ 77 Α'), καθώς και τις αρμοδιότητες εποπτείας που προκύπτουν από οποιαδήποτε άλλη διεθνή συμφωνία.

Η Αρχή τηρεί τα ακόλουθα μητρώα: α) **Μητρώο Αρχείων και Επεξεργασιών**, στο οποίο περιλαμβάνονται τα αρχεία και οι επεξεργασίες που γνωστοποιούνται στην Αρχή. β) **Μητρώο Αδείων**, στο οποίο περιλαμβάνονται οι δόσεις που εκδίδει η Αρχή για την ίδρυση αρχείων που περιέχουν ευαίσθητα δεδομένα. γ) **Μητρώο Διασυνδέσεων**, στο οποίο περιλαμβάνονται οι δηλώσεις και η Διασύνδεση αρχείων. δ) **Μητρώο Προσώπων που δεν επιθυμούν να περιλαμβάνονται σε αρχεία**, τα οποία έχουν ως σκοπό την προώθηση προμήθειας αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών εξ αποστάσεως. ε) **Μητρώο Αδείων Διαβίβασης**, στο οποίο καταχωρίζονται οι δόσεις διαβίβασης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. στ) **Μητρώο Απόρριπτον Αρχείων**, στο οποίο καταχωρίζονται, με απόφαση της Αρχής ύστερα από αίτηση του εκδότη υπεύθυνου επεξεργασίας, αρχεία που τηρούν τα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας και Δημόσιας Τάξης, καθώς και η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση ιδιαιτέρως σοβαρών εγκλημάτων. Θα πρέπει να δοθεί πολύ μεγάλη σημασία στα Μητρώα που τηρεί η Αρχή, καθώς στον εμπνεδίζονται δομικά από τον Κανονισμό, όπως θα παρουσιάσουμε κατωτέρω.

Β.9. Διαδικασία Διαβίβασης - Γνωστοποίησης/Γνωστοποίησης Διασύνδεσης/Γνωστοποίησης Διαβίβασης - Αδείας/Αδείας Διασύνδεσης/Αδείας Διαβίβασης

Όπως αναφέραμε ανωτέρω υπό Β.3. η διαβίβαση προσωπικών δεδομένων εκτός Ελλάδος, συνιστά μια μορφή επεξεργασίας, σύμφωνα με την αρχή της εδαφικότητας, ο ελληνικός νόμος ισχύει εντός της Ελληνικής Επικράτειας αλλά και σε τόπο εκτός της Ελληνικής Επικράτειας, όταν με βάση τους κανόνες του δημόσιου διεθνούς δικαίου, εφαρμόζεται το ελληνικό δικαίο (άρθρο 3 παρ. 3). Επίσης, ο ελληνικός νόμος εφαρμόζεται όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι εγκατεστημένος στην Ελληνική Επικράτεια ή σε τόπο όπου εφαρμόζεται το ελληνικό δικαίο, αλλά τα υποκείμενα των δεδομένων είναι εγκατεστημένα στην Ελληνική Επικράτεια. Στην περίπτωση αυτή, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να υποδείξει με γραπτή δήλωσή του προς την Αρχή, εκπρόσωπο εγκατεστημένο στην Ελληνική Επικράτεια, ο οποίος υποκρίνεται στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις του υπεύθυνου, χωρίς ο τελευταίος να ανταλλάσσεται από τυχόν ιδιαιτερήν ευθύνη του. Η περιπτώσιολογία είναι αόριστη, Ένα σύνθημα παραδείγμα, είναι η περίπτωση αλλοδαπής εταιρίας, που διατηρεί υποκατάστημα ή γραφείο

στην Ελλάδα, χωρίς νομική προσωπικότητα, και επεξεργάζεται προσωπικά δεδομένα προσωπικού ή πελατών της. Η εταιρεία αυτή οφείλει να ορίσει **εκπρόσωπο της στην Ελλάδα**, ο οποίος θα είναι υπεύθυνος για την νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων. Αλληλεγγύως, ευθυνόμενη για τον εκπρόσωπο παραμένει και η μητρική εταιρεία στην αλλοδαπή. Έντοκα, όσον αφορά επεξεργασίες, με στοιχεία αλλοδαπότητας εκτός ΕΕ, εφαρμόστο είναι το άρθρο 26ΑΚ, αφού κατά βάση θα πρόκειται για σύμβαση ευθύνης εκ του νόμου. Αντίθετα, εντός ΕΕ εφαρμόγνι ισχύει το άρθρο 4 παρ. 1α της Οδηγίας 95/46, σύμφωνα με το οποίο, εντός της ΕΕ εφαρμόστο δικαιο της ιδιωτικής σφαίρας είναι το **δικαιο του τόπου της επεξεργασίας των δεδομένων**, δηλ. συνήθως, το δικαιο του τόπου της εγκατάστασης του υπευθύνου.⁽³⁸⁾ Κατά πύγια νομολογία του ΔΕΕ, ως τόπος εγκατάστασης του επ-χρησιμάρια δεν θεωρείται ο τόπος τών τεχνικών του εγκαταστάσεων, αλλά ο τόπος της διεύθυνσης της οικονομικής του δραστηριότητας (βλ. άρθρο 19 Καν/ώ-μν 1). Το άρθρο 3 παρ. 3 του Ν. 2472/97 προσέθεσε ως εφαρμόστο δικαιο και το δικαιο του τόπου εγκατάστασης του εκτελούντος.

Β.9.1. Διαβίβαση στην Αμερική

Ειδικότερη περίπτωση αποτελεί η διαβίβαση δεδομένων στην **Αμερική** λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που έχουν δημιουργηθεί μεταξύ ΕΕ και Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Μετά την απόφαση *Maximilian Schrems*,¹⁸⁰ που κίνησε α-νέχυρη την απόφαση 2000/520 ΕΚ, θεωρώμενος ότι οι αρχές του ασφαλούς λιμέ-νος, για την προστασία της ιδιωτικής ζωής (Safe Harbor) μεταξύ ΕΕ - ΗΠΑ δεν ε-ξασφαλίζουν πραγματικά ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας ανάλογο με αυτό που υπάρχει στην Ένωση, η Επιτροπή εξέδωσε την **Εκτελεστική Απόφαση (ΕΕ) 2016/650 της 12ης Ιουλίου 2016 (1207/1-8-2016)**, η οποία αναγνωρίζει ως ισχύου-σα και εξασφαλίζουν ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας για τους σκοπούς του αρ-θρου 25 παρ. 2 της Οδηγίας 95/46 την διεθνή συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ και ΕΕ με την ονομασία **«Ασπίδα προστασίας της ιδιωτικής ζωής (Privacy Shield) η ο-ποία αφορά μόνο εταιρίες (δηλ. τον ιδιωτικό τομέα)**. Ωστόσο, ενώ η ασπίδα προστασίας ισχύει από 1-8-2016, στις 16-9-2016 η Digital Rights Ireland Ltd προ-σέφυγε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της ΕΕ κατά της Ευρωπαϊκής Επιτρο-πής με αίτημα να κηρυχθεί ανίσχυρη και η εκτελεστική απόφαση 2016/650 περί ε-πάρκειας της ασπίδας προστασίας. Τελούσε σε αναμονή λοιπόν της έκδοσης α-πόφασης του Δικαστηρίου επί της υποθέσεως αυτής (Τ-670/16). Η διαβίβαση στην Αμερική απαιτεί την ιδιαίτερη προσοχή των νομικών.

Παράως, μέχρι την τελική κρίση του δικαστηρίου, η ασπίδα προστασίας είναι ισοσυρή και νομικά δεσμευτική συμμεγώνια. Βαδίζετα σε ένα συστημα αυτοπιοτοποίηση μέσω των οποίου οι Οργανισμοί τών ΗΠΑ δεσμεύονται να προυν ένα σύνολο αρχών προστασίας της ιδιωτικής ζωής – τις αρχές τών πλάσιου της ασπίδας, συμπεριλαμβανομένων και τών συμπληρωματικών αρχών (εφεξής από κοινού «οι αρχές») – που έχουν εκδοθεί από το Υπουργείο Εμπορίου τών ΗΠΑ το οποίο είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση και διαχείριση του συστήματος.

Οι βασικές αρχές της Privacy Shield είναι η αρχή της κοινοποίησης (ενημέρωσης), η αρχή της απεριορίστης των δεδομένων και του περιορισμού του σκοπού, η αρχή της επινόησης (αντιγραφή των υποκειμένων στην περαιτέρω επεξεργασία),⁽⁴⁶⁾ η αρχή της ασφάλειας, η αρχή της πρόσβασης, η αρχή της ποσοφύνης, ε-πιδόλης και ευθύνης και η αρχή της λογοδοσίας για περαιτέρω διεξέταση. Σημει-

(38) Βλ. οχ.ετ. ΑΠΔΤΧ 37/08 και 43/07

(39) C-362/14 Maximilian Schrems kontra Data Protection Commissioner koivontoupaieða ommv Digital Rights Ireland Ltd.

(40) Σύστημα opt-in / opt-out και no opt

πληρωματικές αρχές, αφορούν στα ευαίσθητα δεδομένα, εξαφάνσεις, για δημοσιογραφικούς σκοπούς, δευτερεύουσα ευθύνη, επιδείξη δέουσας επιμέλειας και διενέργειας ελέγχων, στο ρόλο των αρχών προστασίας δεδομένων, στην **αυτοπαραπομπή**, την επάλειψη, την πρόσβαση σε ειδικότερες τεχνικές, ρυθμίσεις, για τα δεδομένα ανθρώπινου δυναμικού, υποχρεωτικές συμβάσεις, για περαιτέρω διαβάσεις, σύστημα επίλυσης διαφορών και επιβολή των αποφάσεων, επαγωγή της χρονικής στιγμής εξαφάνισης (οφ-ουτ), ειδικές ρυθμίσεις για ταξιδιωτικές πληροφορίες, φορητά/εξοπλιστικά και ιατρικά προϊόντα, πληροφορίες, δημοσίων αρχείων, ροφορίες, φορητά/εξοπλιστικά και ιατρικά προϊόντα, πληροφορίες, δημοσίων αρχείων, και δημοσιοποιούμενες πληροφορίες, αλληλεπιδράσεις από Δημόσιες Αρχές, Περιστατικό με το θέμα αυτό δεν θα ασχοληθεί η παρούσα μελέτη.⁽⁶¹⁾

[illegible]

Β.9.2. Διαβίβαση με τυποποιημένες ρήτρες ή δεσμευτικούς εταιρικούς κανόνες. Για το θέμα αυτό βλ. παρακάτω στο κεφάλαιο Γ.8.

Β.9.3. Η Διαβίβαση σε άλλες γραμμές

Οι άλλες που επιφέρει ο Γενικός Κανονισμός στο πεδίο των διαβιβάσεων είναι **δομικές** και θα παρουσιαστούν στο επόμενο κεφάλαιο. Πάντως, ο κανόνας υπό το ισχύον δίκαιο και μέχρι την 25-5-2018 είναι ότι η διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι **εξαιρετική προς τις χώρες μέλη της ΕΕ**. Επίσης, δεν απαιτείται άδεια της Αρχής εφόσον η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει αποφανθεί, με την διαδικασία του άρθρου 31 παρ. 2 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, **ότι η χώρα αυτή εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας**, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 της ανωτέρω Οδηγίας. Για την κρίση επί του ικανοποιητικού ή μη επιπέδου προστασίας λαμβάνονται υπόψη ιδίως η φύση των δεδομένων, οι σκοποί και η διάρκεια της επεξεργασίας, οι σχετικοί γενικοί και ειδικοί κανόνες του δικαίου, οι κώδικες δεοντολογίας, τα μέτρα ασφαλείας για την προστασία των προσωπικών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και το επίπεδο προστασίας των χωρών προέλευσης, διέλευσης και τελικού προορισμού των δεδομένων. Η διαβίβαση όμως δεδομένων σε **χώρες μη μέλη της ΕΕ που δεν εξασφαλίζουν ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, γίνεται μόνο μετά από άδεια της Αρχής**, όταν το υποκείμενο συναινεί και όταν συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις που καθιστούν την διαβίβαση **απαραίτητη**, οι οποίες προβλέπονται όλες αναλυτικά στον νόμο (παρ. 9).

Β.9.4. Η Συνθήκη του Schengen

Ειδικότερη μορφή διασυνοριακής ροής δεδομένων αποτελεί η Συμφωνία Schengen και η σύμβαση εφαρμογής τους που κυρώθηκαν με τον Ν. 2514/97. Οι ρυθμίσεις εκκινούν καταρχήν από την κατοχύρωση της κοινοτικής εξουσιοδότης μετακίνησης εντός της ΕΕ (ΣΔΕΕ 49), αλλά ως «αντιστάθμισμα» επιβάλλεται η δημιουργία ενός συστήματος πληροφοριών (SIS) αναφορικά με πρόσωπα και πράγματα, ιδίως πρόσωπα καταζητούμενα, εξαφανισμένα, διακριτικές πληροφορίες, τέτα, για κλέμμενα κινητά πατών της ΕΕ, καθώς και για «αντιβιμπυλούς» άλλου δατούς, ήτοι υπηκόους τρίτων χωρών εκτός ΕΕ, κυρίως καταδικασμένους για αδικήματα υπερεπείσεως ποινής και υπόπτους με αποχρώσε ενδείξεως ενοχής για «σοβαρά» αδικήματα. Για το σύστημα μεριμνά η Τεχνική Υπηρεσία Υποστηρίξης του, οι δε καταρτίσεις που αφορούν το κάθε κράτος μέλος ενεργούνται από την αντίστοιχη Αστυνομική Αρχή, ενώ δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα του συστήματος έχουν όλες οι εν λόγω Εθνικές Αρχές. Η Τεχνική Υπηρεσία υποστηρίξης του SIS υπόκειται στην εποπτεία της Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής ΠΛΙΤΧ. Οι αρμόδιες Εθνικές Αρχές διατηρούν το δικαίωμα δημιουργίας του εθνικού καταλόγου ανεπιθύμητων αλλοδατών (ΕΚΑΝΑ), υποαρχείου του SIS, και ως εκ τούτου υποκείμενου στο ως άνω κοινό νομικό πλαίσιο της Schengen. Ως κατ' αρχήν υπεύθυνοι επεξεργασίας των δεδομένων του αρχείου αυτού, οι αρμόδιες Εθνικές Αστυνομικές Αρχές υποκείμεται βεβαίως στην εποπτεία των Εθνικών τους Ελεγκτικών Αρχών. Αφετέρω από την συνολική εναρμογή των διατάξεων της Συνθήκης Schengen με την Οδηγία 95/46, ιδίως όσον αφορά τις πρακτικές και την επεξεργασία εφαρμογών των αρχών επεξεργασίας, τα ενδιαφερόμενα υποκείμενα ασκούν τα δικαιώματα που τους προσφέρει το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο και δη ο Καν. 45/01 ειδικώς έναντι των οργάνων της ΕΕ. Μολαταύτα, τα προβλήματα ΙΔΑ και δικαιώσεως προς δικαστική προστασία του υποκείμενου των δεδομένων που προκύπτουν δεν είναι ευκαταρρόγητα. Στο ανώτατο αυτό επίπεδο, η εφαρμογή του δικαίου, εναπόκειται τελικά στην εσωτερική δημοκρατία της ΕΕ. Τα

κράτη μέλη διατηρούν πάντως το δικαίωμα να εξειδικεύουν αυτά αυθεντικά τους όρους που ρύθσσει η Schengen ενόψει του ΣΔΕΕ 346 που καθιερώνει επιφύλαξη υπέρ της αρμοδιότητας των κρατών μελών προς λήψη μέτρων για την εθνική ασφάλεια τους και της επικυμοτικότητας του ενωσιακού δικαίου.⁽⁴²⁾

Β.9.5. Γνωστοποίηση - Άδεια

Ως προς την Ελληνική Επικράτεια, ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκπρόσωπός του, οφείλουν να **γνωστοποιήσουν εγγράφως** στην Αρχή την σύσταση και λειτουργία αρχείου ή την έναρξη της διαδικασίας επεξεργασίας «αλλών» προσωπικών δεδομένων. Πρόκειται για τυπική διαδικασία, η οποία γίνεται με συμπλήρωση τυποποιημένης **προφύρμης**, που ο υπεύθυνος προμηθεύεται από την ΑΧΤΙΔΙΤΧ και την ιστοσελίδα της και το περεχόμενο της προβλέπεται αναλυτικά στο άρθρο 6. Συνοπτικά αναφέρουμε ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να γνωστοποιήσει εγγράφως την σύσταση και λειτουργία του αρχείου (πληρομηνία σύστασης), το ονοματεπώνυμο, την επωνυμία, τον τίτλο, την διεύθυνσή του, τον τόπο όπου είναι εγκατεστημένο και φυλάσσεται το αρχείο με ακριβή διεύθυνση, το είδος των δεδομένων, τον σκοπό της επεξεργασίας, τους αποδέκτες ή κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, ενδεχόμενες διαβιβάσεις στην αλλοδαπή, τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος και των μέτρων ασφαλείας, το χρονικό διάστημα για το οποίο θα τηρηθεί το αρχείο. Γνωστοποιείται επίσης, και η κάθε διασυνδεδεση αρχείου με άλλο αρχείο (βλ. άρθρο 8).

Ειδική κατηγορία αποτελούν τα ευαθέτητα προσωπικά δεδομένα. Ο γενικός κανόνας που διατυπώνει το άρθρο 7 παρ. 1 είναι ότι η **συλλογή και επεξεργασία ευαθέτων προσωπικών δεδομένων απαγορεύεται. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται** η συλλογή, επεξεργασία και η ίδρυση και λειτουργία σχετικού αρχείου ευαθέτων προσωπικών δεδομένων, **μόνο μετά από άδεια της Αρχής. Η άδεια** απαιτείται **απομνημνίστη** **πράξη**, η οποία είναι προσωποποιημένη και εκδίδεται για ορισμένο χρονικό διάστημα. Έχει συγκεκριμένο περεχόμενο που προβλέπεται αναλυτικά στον νόμο (άρθρο 7 παρ. 5) (ονοματεπώνυμο, τίτλο, διεύθυνση υπεύθυνου επεξεργασίας και τυχόν εκπροσώπου, διεύθυνση όπου είναι εγκατεστημένο το αρχείο, είδος δεδομένων, χρονικό διάστημα κ.λπ.). Κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών πρέπει να γνωστοποιείται αμελλητί στην Αρχή. Κάθε άλλη μεταβολή τήλων των ανωτέρω τυπικών όρων της παραγράφου 5 συνεπάγεται έκδοση νέας άδειας. Η Αρχή, πριν χορηγήσει την άδεια, καλεί τους αρμόδιους σε ακρόαση, και δύναται να θέσει περιοριστικούς όρους και προϋποθέσεις για την επεξεργασία. Εάν μάλιστα κατά το στάδιο της γνωστοποίησης, διαπιστώσει ότι η γνωστοποίηση αφορά σε ευαθέτητα προσωπικά δεδομένα, τότε η **γνωστοποίηση επέχει θέση αιτήσεως για έκδοση άδειας** που εξετάζεται ειδικά από την Αρχή κατά την α-ντιστοίχια διαδικασία. Σημείο προσοχής αποτελεί και το ζήτημα της διασύνδεσης. Η διασύνδεση αρχείων ευαθέτων προσωπικών δεδομένων, προϋποθέτει ομοι-ώς την έκδοση **ειδικής άδειας διασύνδεσης** (παρ. 8). Το ζήτημα έχει πρακτική σημασία για τα τμήματα προσωπικού εταιρειών, εάν ιδρύουν αρχεία που περιέχουν ευαθέτητα δεδομένα π.χ. δεδομένα υγείας ή συνδικαλιστικής δράσης των εργαζομένων.

Η **άδεια δίδεται όταν το υποκείμενο έδωσε την γραπτή του συγκατάθεση**. Όταν είναι αναγκαία για την διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκείμενου ή προβλεπόμενου από τον νόμο συμφέροντος τρίτου, η άδεια δίδεται εάν το υποκείμενο τείλει σε φυσική ή νομική αδυναμία να δώσει την συγκατάθεσή του. Η επεξεργασία αφορά σε δεδομένα που δημοσιοποιεί το ίδιο το υποκείμενο ή είναι

αναγκασία για την αναγνώριση, άσκηση ή υπεράσπιση δικαιώματος ενώπιον δικαστηρίου ή περιβαρτικού οργάνου.

Η άδεια δίδεται όταν εκτελείται από Δημόσια Αρχή και είναι αναγκαία: α. για λόγους εθνικής ασφάλειας, β. εξυπηρέτηση αναγκών εγκληματολογικής ή σωφρονοτικής πολιτικής, γ. για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας, δ. για την άσκηση δημόσιου φορολογικού ελέγχου ή κοινωνικών παροχών.

Όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για ερευνητικούς ή επισημολογικούς σκοπούς⁽⁴⁵⁾, υπό τον όρο τήρησης της ανωνυμίας των προσώπων και όταν η επεξεργασία αφορά δεδομένα δημοσίων προσώπων, εφόσον αυτά συνδέονται με την άσκηση δημοσίου λειτουργημάτων και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος και για την εξασφάλιση του δικαιώματος πληροφόρησης⁽⁴⁶⁾ επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος, καθώς και στο πλαίσιο καλλιτεχνικής έκφρασης και εφόσον δεν παραβιάζεται το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής των υποκειμένων.

Β.9.6. Εξαιρετικές περιπτώσεις

Σε ενδεώς εξαιρετικές περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 7α του νόμου 2472/97, ο υπεύθυνος επεξεργασίας απαλλάσσεται τόσο από την υποχρέωση γνωστοποίησης όσο και από την υποχρέωση λήψης άδειας. Τότε συμβαίνει αυτό:

α) Όταν η επεξεργασία πραγματοποιείται αποκλειστικά για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με σχέση εργασίας ή έργου ή με παροχή υπηρεσιών στον δημόσιο τομέα και είναι αναγκαία για την εκτέλεση υποχρεώσεων που επιβάλλει ο νόμος ή για την εκτέλεση των υποχρεώσεων από τις παραπάνω σχέσεις και στον δημόσιο τομέα.

β) Όταν η επεξεργασία αφορά πελάτες ή προμηθευτές, εφόσον τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή της παρούσας διατάξεως τα δικαιτήρια και οι Δημόσιες Αρχές δεν λογίζονται ως τρίτοι, εφόσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση. Δεν απαλλάσσονται από την υποχρέωση γνωστοποίησης οι ασφαλιστικές εταιρίες για όρους τους κλάδους ασφάλισης, οι φαρμακευτικές εταιρίες, οι εταιρίες εμπορίας πληροφοριών και τα χρηματοπιστωτικά νομικά πρόσωπα, όπως οι Τράπεζες και οι εταιρίες έκδοσης πιστωτικών καρτών.

γ) Όταν η επεξεργασία γίνεται από σωμεία, εταιρίες, ενώσεις προσώπων και πολιτικά κόμματα και αφορά δεδομένα των μελών ή εταιριών τους, εφόσον αυτοί έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Δεν λογίζονται τρίτοι τα μέλη ή εταιρία, εφόσον η διαβίβαση γίνεται προς αυτούς για τους σκοπούς των ως άνω νομικών προσώπων ή ενώσεων, ούτε τα δικαιτήρια και οι Δημόσιες Αρχές, εφόσον τη διαβίβαση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση.

δ) Όταν η επεξεργασία αφορά δεδομένα υγείας και γίνεται από ιατρούς ή άλλα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, εφόσον ο υπεύθυνος επε-

(45) Ο ενωσιακός νομοθέτης τίθεται υπό της έρευνας, όπως προκύπτει από το άρθρο 9 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, υπό την αυτονόητη βεβαίωση αρχή της αναγκαιότητας. Πάντως, σε περίπτωση σύγκρουσης ανάμεσα το δικαίωμα ενός στόμου στα προσωπικά του δεδομένα και το δικαίωμα ενός άλλου στόμου στην υγεία του, η διάσπαση θα πρέπει: κατ' αρχήν να γίνει υπέρ του δικαιώματος στην υγεία (25 παρ. 5).

(46) Για το θεσμικό πρσώπου του τύπου η της ενημέρωσης «Presse - Printemps» βλ. Κ. Χριστοδωύλου σεΑ. 75, και Δίνο - Δεξενόρο Στελιάνου, Κατ' άρθρο ερμηνείας ΕΑΔΑ, άρθρο 10, και ΑΠΔΤΧ 34/07, 4 και 17/08, 63/10, 10/12 υπό τον όρο «εφόσον σε διάλογο είνονου δημόσιου ενδιαφέροντος».

ξεργασίας δεσμεύεται από το ιατρικό απόρρητο ή άλλο απόρρητο που προβλέπει νόμος ή κώδικας δεοντολογίας, και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους. Για την εφαρμογή της παρούσης διατάξεως τα δικαιτήρια και οι Δημόσιες Αρχές δεν λογίζονται ως τρίτοι, εφόσον τη διαβίβαση ή κοινοποίηση επιβάλλει νόμος ή δικαστική απόφαση. Δεν εμπίπτουν στην αποκάλυψη της παρούσης διατάξεως τα νομικά πρόσωπα ή οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως κλινικές, νοσοκομεία, κέντρα υγείας, κέντρα αποθεραπείας και αποτοξίνωσης, ασφαλιστικά ταμεία και ασφαλιστικές εταιρίες, καθώς και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν η επεξεργασία διεξάγεται στο πλαίσιο προγραμμάτων τηλεϊατρικής ή παροχής ιατρικών υπηρεσιών μέσω δικτύου.⁽⁴⁸⁾

ε) Όταν η επεξεργασία γίνεται από δικηγόρους, συμβολαιογράφους, άμισθους υποθηκοφύλακες και δικαστικούς επιμελητές ή εταιρίες των προσώπων αυτών και αφορά στην παροχή νομικών υπηρεσιών προς πελάτες τους, εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας και τα μέλη των εταιριών δεσμεύονται από υποχρέωση απορρήτου που προβλέπει νόμος, και τα δεδομένα δεν διαβιβάζονται ούτε κοινοποιούνται σε τρίτους, εκτός από τις περιπτώσεις που αυτό είναι αναγκαίο και συνδέεται άμεσα με την εκτέλεση εντολής του πελάτη, στη όαν η επεξεργασία γίνεται από Δικαστικές Αρχές ή Υπηρεσίες.

*Καθόντας το παρόν υποκεφάλαιο, τονίζουμε ότι η οποιαδήποτε μορφή αν-επίρριξη κατά τα ανωτέρω επεξεργασίας, συνιστά μια ειδικότερη μορφή άδικπρακτικής ευθύνης, πέραν των άλλων ευθυνών δημοσίου και ποινικού δικαίου.

Β.10. Δικαιώματα των Υποκειμένων - Έννομη Προστασία - Κυρώσεις

Β.10.1. Δικαίωμα ενημέρωσης ή πληροφόρησης

1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, κατά το στάδιο της συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, να ενημερώνει με τρόπο πρόσφορο και σαφή το υποκείμενο για τα εξής τουλάχιστον στοιχεία: α) την ταυτότητα του και την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, β) τον σκοπό της επεξεργασίας, γ) τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων, δ) την υπαξή του δικαιώματος πρόσβασης. Εάν για τη συλλογή των δεδομένων ο υπεύθυνος επεξεργασίας ζητεί τη συνδρομή του υποκειμένου, οφείλει να το ενημερώνει ειδικώς και έγγραφως για τα στοιχεία της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, καθώς και για τα δικαιώματά του, σύμφωνα με το άρθρο 11 έως και 13 του νόμου 2472/97. Με αυτή την ενημέρωση ο υπεύθυνος επεξεργασίας γνωστοποιεί στο υποκείμενο εάν υποχρεούνται ή όχι να παράσχει τη συνδρομή του, με βάση ποιές διατάξεις, καθώς και για τις τυχόν συνέπειες της αμνησίως του. Εάν τα δεδομένα ανακινούνται σε τρίτους, το υποκείμενο ενημερώνεται για την ανακίνωση πριν από αυτούς.^(49, 47)

(45) Βλ. αρθ. 23 Ν. 3471/06 (ΦΕΚ Α133/06) που δεν τροποποιείται από τον Κανονισμό.

(46) Προβλέπονται στον νόμο ειδικές εξαιρέσεις για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για τη διακρίβωση έκτακτα σοβαρών εγκλημάτων καθώς και για την περίπτωση που η συλλογή γίνεται αποκλειστικά για δημοσιογραφικούς σκοπούς και αφορά δημόσια πρόσωπα.

(47) Ειδικά όταν πρόκειται για αρχεία που τενών υπό την επεξεργασία του Υπουργείου Οικονομικών ή του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και φορούν τη μη εκτέλεση υποχρεώσεων σε σχέση με φόρους, τέλη, δασμούς και ασφαλιστικές εισφορές, εφόσον το αρχείο πρόκειται να δημοσιοποιηθεί για λόγους δημοσίου συμφέροντος και σε αυτό παρέχονται δεδομένα για περισσότερα από χιλιά (1.000) φυσικά πρόσωπα, η ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων, κατά την παράγραφο 3, μπορεί να γίνεται με δημόσιες ανακοινώσεις κοινής γνώμης μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης και του διαδικτύου, στις οποίες καθορίζεται τα υποκείμενα των δεδομένων να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους εντός προθεσμίας που τίθεται με την προκήρυξη η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των οκτώ (8) ημερών από τη δημόσια ανακοίνωση. Βλ. παρ. 8 άρθρου 39 Ν. 4024/11, ΦΕΚ Α 226/27-10-2011.

Β.10.2. Δικαίωμα πρόσβασης

1. Προβάλλεται στο άρθρο 12 και ορίζεται ότι: «1. Καθένας έχει δικαίωμα να γνωρίζει εάν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν αποτελούν ή αποτελέσουν αντικείμενα επεξεργασίας. Ενωστικά και κάθε εργαζόμενος. Προς τούτο, ο **υπεύθυνος επεξεργασίας έχει υποχρέωση να του απαντήσει ενυπόγραφο**. 2. Το αντικείμενο των δεδομένων έχει δικαίωμα να ζητήσει και να λάβει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, χωρίς καθυστέρηση και κατά τρόπο εύληπτο και σαφή, τις ακόλουθες πληροφορίες: α) όλα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, καθώς και την προέλευσή τους, β) τους σκοπούς της επεξεργασίας, τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών, γ) την εξέλιξη της επεξεργασίας για το χρονικά διάστημα από την προηγούμενη ενημέρωσή ή πληροφορόφορή του, δ) τη λογική της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, ε) Να ζητήσει, κατά περίπτωση, τη **διόρθωσή, τη διαγραφή ή τη δέσμευσή (κλειδώμα)** των δεδομένων των οποίων η επεξεργασία δεν είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις του προκείμενου νόμου, ιδίως λόγω του ελλείπουσής ή ανακριβούς χαρακτήρα των δεδομένων, και στ) την κοινοποίηση σε τρίτους, στους οποίους έχουν ανακινωθεί τα δεδομένα, κάθε διόρθωσή, διαγραφή ή δέσμευσή (κλειδώμα) που διενεργείται σύμφωνα με την περίπτωση, εφόσον τούτο δεν είναι αδύνατον ή δεν προκύπτει δυσανάλογες προσπάθειες». (44-49)

ου, που κατά παράβαση του παρόντος νόμου προκαλεί περιουσιακή βλάβη, υποχρεούται σε πλήρη αποζημίωση. Αν προκαλέσει ηθική βλάβη, υποχρεούται και σε χρηματική ικανοποίηση. Η ευθύνη υπάγεται σε έναν ο υπόχρεος όφειλε να ωριμίσει την πιθανότητα να επέλθει βλάβη σε άλλον. Η κατά το άρθρο 932 ΑΚ χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης για παράβαση του παρόντος νόμου ορίζεται κατ' ελάχιστο στο ποσό των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) δραχμών,⁽⁵²⁾ εκτός αν ζητήθηκε από τον ενάγοντα μικρότερο ποσό ή η παράβαση οφείλεται σε αμέλεια. Η χρηματική αυτή ικανοποίηση επιδικάζεται ανεξαρτήτως από την απομεινωμένη αποζημίωση για περιουσιακή βλάβη. Οι απαιτήσεις του παρόντος άρθρου εκδίδονται κατά τα άρθρα 664 - 676 του κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ανεξάρτητα από την τυχόν έκδοση ή μη αποφάσεως της Αρχής ή την τυχόν άσκηση ποινικής δίωξης, καθώς και από την αναστολή ή ανβολή της για οποιονδήποτε λόγο. Η απόφαση του δικαστηρίου εκδίδεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την πρώτη σύζηση στο ακροατήριο.⁽⁵³⁾

*Το παρόν κεφάλαιο περιόριστηκε σε μια όσο το δυνατόν πιο συνοπτική περιγραφή των βασικότερων σημείων του δικαίου των προσωπικών δεδομένων που ισχύει έως σήμερα υπό τον Ν. 2472/97 και θα ισχύει μέχρι και την 25-5-2018. Συνιστάται σε κάθε περίπτωση και η προσεκτική μελέτη του νόμου, ιδίως για την α-ντιμετώπιση συγκεκριμένης περίπτωσηολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ⁽⁵⁴⁾

ΟΙ ΝΕΩΤΕΡΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

Δ.1. Ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας

Όπως συμβαίνει συνήθως, τα πολυσέλιδα νομικά ευρωπαϊκά κείμενα στο τέλος προβλέπουν ειδικές περιπτώσεις, εν είδει εξαιρέσεως των γενικών κανόνων. Έτσι και ο παρών Κανονισμός στα άρθρα 85 έως 91 προβλέπει μια σειρά εξαιρέσεων, οι οποίες αφήνουν ευρεία διακριτική ευχέρεια στον εθνικό νομοθέτη να ρυθμίσει εξαιρετικά την κατάσταση δια νόμου και χωρίς να δεσμεύεται από αυτά από τις προβλεπόμενες του Κανονισμού, παρά μόνο από το γενικότερο πνεύμα αυτού.

Οι περιπτώσεις αυτές αφορούν καταρχήν την επεξεργασία δεδομένων σε σχέση με το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας για σκοπούς δημοσιογραφικούς, πανεπιστημιακούς, καλλιτεχνικούς ή λογοτεχνικούς έκφρασης. Στο σημείο αυτό αναζητείται ένας δια νόμου συμβιβασμός των δύο δικαιωμάτων, πρυτανεύοντας της αρχής της αναλογικότητας. Για το ζήτημα αυτό υπάρχει και αμφισβητούμενη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρώπων Δικαιωμάτων ανάμεσα στα όρια των δύο δικαιωμάτων και την στάθμισή τους. Όμοιος συμβιβασμός αναζητείται και για την περίπτωση

της στάθμισης ανάμεσα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε επίσημα έγγραφα. Αντίστοιχα, στην επεξεργασία που αφορά στον εθνικό αριθμό ταυτότητας, στην επεξεργασία στο πλαίσιο της απασχόλησης, στην επεξεργασία για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον ή σκοπούς επιστημονικής, ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς, την υποχρέωση τήρησης απορρήτου και την τήρηση υφιστάμενων κανόνων προστασίας των δεδομένων Ειρήσιων και θρησκευτικών ενώσεων.

Δ.2. Επεξεργασία στο πλαίσιο της απασχόλησης

Ειδικά αναφορικά με την επεξεργασία στο πλαίσιο της απασχόλησης, η διάταξη του άρθρου 88 δεν αποτελεί παράδειγμα σαφούς διατύπωσης. Επιτρέπει στα κράτη μέλη, μέσω της νομοθεσίας ή όρων συλλογικών συμβάσεων εργασίας, να θεσπίζουν ειδικούς κανόνες προκειμένου να διασφαλίζουν την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών εναντί της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων στο πλαίσιο της απασχόλησης, ιδίως για σκοπούς πρόσληψης, εκτέλεσης της σύμβασης, εκτέλεσης των υποχρεώσεων που προβλέπονται από τον νόμο ή ΣΣΕ, διαχείρισης, προγραμματισμού και οργάνωσης της εργασίας, ι-στότητας και πολυμορφίας στον χώρο εργασίας, υγείας και ασφάλειας αφενός και αφετέρου της παρουσίας των εργαζομένων και πελατών, θέτοντας μάλιστα ως κατώτερο όριο, αυτό της ανώτατης αξιοπρέπειας. Δίνεται δε ιδιαίτερη έμφαση στην διαφάνεια της επεξεργασίας, την διαβίβαση δεδομένων εντός ορίων επι-χειρήσεων και στα συστήματα παρακολούθησης στον χώρο εργασίας. Και η διά-ταξη αυτή απασχόλησε την Ομάδα του άρθρου 29 εκτενώς, η οποία δεν περιορί-στηκε σε κατευθυντήριες γραμμές, αλλά εξέδωσε γνωμοδότηση,⁽⁵⁵⁾ πράγμα που σημαίνει ότι το ζήτημα είναι αρκετά σοβαρό και έχει απασχολήσει στην πράξη. Γενικά η έννομη θέση του εργαζομένου ως υποκειμένου δεδομένων απέναντι στον εργοδότη αποτελείσε ανέκαθεν αντικείμενο ιδιαίτερου επιστημονικού και νο-μοθετικού ενδιαφέροντος.⁽⁵⁶⁾ Ο προφανής προς τούτο λόγος έγκειται στην έτσι κι αλλιώς δυσμενή θέση του υποκειμένου έναντι του υπευθύνου επεξεργασίας, που επιδεινώνει την εξάρτησή του από αυτόν.⁽⁵⁷⁾

Η σπουδαιότητα του ζητήματος που άπτεται και της κατ' εξοχήν βελτιστολογίας του περιόριστου, δεν αφήνει περιθώρια αποφυγής μιας σύντομης ανάλυσης. Το ζήτημα των ορίων του επιρροπτού της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο μιας συμβάσεως εργασίας, απασχόλησε την Ομάδα του άρθρου 29 ήδη από το 2001, οπότε εξέδωσε την γνωμοδότησή της 8/01. Έκτοτε, δεν είναι μόνο οι κάμερες⁽⁵⁸⁾ παρακολούθησης που ενεργούν ζητήματα υψηλής σημασίας για τα προσωπικά δεδομένα, αλλά και οι νέες τεχνολογίες⁽⁵⁹⁾ που διαρκώς ενισχύ-ουν τα ηλεκτρονικά συστήματα των εταιριών και εν γένει οργανισμών και επιγεί-ρηνσεων, και θέτουν συνεχώς στο προσκήνιο το ζήτημα της προστασίας της ιδιω-τικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων.

(55) WP 249/8-6-2017/Tυπομοδέρσηση 2/17 on data processing at work, η οποία συμπεριλαμβάνει την Τνω-μοδότηση 8/01.

(56) Βλ. Θεωδώρας Γ., Βασικές αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, ΔΕΕ 2006, σελ. 592 πρ.

(57) ΑΠΔΑΤΧ 61/04.

(58) Βλ. Παπαδημητρίου Κ., Η χρήση οπτικοακουστικών μέσων στην επιχείρηση για την παρακολού-θηση των εργαζομένων, ΕΣΡΑ 45, 153 πρ., Νίση Γεωργιάδου Χορήγ συστημάτων βιντεοτήρησης στον χώρο εργασίας: Το νομοθετικό πλαίσιο και οι Όψεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων προσω-πικού χαρακτήρα, ΔΕΝ 2012, σελ. 101.

(59) Βλ. Παπαγιαννίδου Φ. - Κοιραντζή, Facebook εν ώρα εργασίας, Σκέψεις με απορρήττη ΜΠΡΑΘ 34/11, Εφημερίδα 2011, 205 - 213, Παπαγιαννίδου Φ. - Κοιραντζή, Οι νέες τεχνολογίες και η προστασία της ιδιωτικής σφαιρας στον χώρο εργασίας, Ευρωπαϊκών Πλατφόρμα, Τεύχος 2, 2011, σελ. 325 - 340.

(52) Στάθιμα βλέπουμε σε νόμο να ορίζεται το ελάχιστο ποσό της ηθικής βλάβης. Ο λόγος είναι υπο-οδεύετο στο συμβαδόμενο.

(53) Βλ. άρθρο 8 Ν. 3144/03 ο.κ. με Προστασία Απομύκων Δεδομένων των εργαζομένων.

(54) Το ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' θα δηλοποιούσε στο επόμενο τεύχος μας.

Με δεδομένο ότι στην σχέση εργασίας, η οποία ερμηνεύεται ευρέως από την Ομάδα του άρθρου 29 και όχι στο στενό πλαίσιο μιας σύμβασης εργασίας, το υποκείμενο των δεδομένων είναι ο ίδιος ο εργαζόμενος, ο οποίος έχει περιορισμένη διαπραγματευτική ικανότητα απέναντι στον εργοδότη, οι νέες τεχνολογίες όπως τα εργαλεία DLP (Data Loss Prevention), δηλ. εργαλεία που καταγράφουν απεσταλμένα μηνύματα για να ελέγξουν εκποές δεδομένων της εταιρίας, Next Generation Firewalls (NGFWs) και Unified Threat Management (UTM) που αποτρέπουν φίλτρα προστασίας από καταστροφικούς ιούς και αποτρέπουν κατά βάση συστήματα παρακολούθησης αλληλογραφίας, φιльтрация ιστοσελίδων και περιεχομένου, άμεσης αναφοράς παραβιάσεων και παρέχουν δυνατότητες ανάκτησης αρχείων, μπορούν να αξιοποιηθούν από τον εργοδότη και για σκοπούς παρακολούθησης των εργαζομένων αναφορικά με την πρόδοό τους στην εργασία, μάλιστα, τα προσωπικά ηλεκτρονικά μέσα που παρέχει ο εργοδότης στους εργαζόμενους, υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα, tablets, ακόμα και τα συστήματα εντοπισμού γεωγραφικής θέσης⁽⁶⁰⁾ εντός των εταιρικών αυτοκινητών (geolocation devices)⁽⁶¹⁾ και, εάν συνδεθούν με τα συστήματα ασφαλείας του εργοδότη, είναι εύκολο να περιέλθουν και προσωπικά δεδομένα των εργαζομένων που εν τέλει θα παρεμπιπτόντως. Όλες οι ανωτέρω νέες τεχνολογίες είτε θεαλημένα είτε θειά του και θέσης αποτελούν κινδύνους για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και την αξιοπρέπεια των εργαζομένων.⁽⁶²⁾

Η ομάδα του άρθρου 29, ήδη από την πρώτη της γνωμοδότηση (8/01) έθεσε για τους εργοδότες τις εξής έξι (6) βασικές αρχές, οι οποίες βασίζονται στο τότε ισχύον νομικό πλαίσιο των άρθρων 7(α, β, γ, στ) 10, 11 και 15 της Οδηγίας 95/46 (Επ' αυτών βασίστηκε και η Οδηγία της Αρχής 115/01):

1. Οι εργοδότες θα πρέπει πάντα να έχουν υπόψη τους τις θεμελιώδεις αρχές προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, ανεξαρτήτως του τεχνολογικού μοντέλου που επιλέγουν να χρησιμοποιήσουν.⁽⁶³⁾
2. Το περιεχόμενο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών που «φεύγουν» από τα κτίρια μιας επιχείρησης, απολαμβάνει τα ίδια θεμελιώδη δικαιώματα του απορρήτου της επικοινωνίας, όπως κάθε ανάλογη επικοινωνία (άρθρο 8 ΕΣΔΑ).
3. Η συγκατάθεση⁽⁶⁴⁾ δεν μπορεί να αποτελεί νομική βάση για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, εκτός εάν οι εργαζόμενοι έχουν την δυνατότητα να αρνηθούν χωρίς να υποστούν δυσμενείς συνέπειες. (Η ΑΠΔΤΧ με την Οδηγία της επιβάλλει την υποχρέωση τήρησης γραπτού τύπου).
4. Νομική βάση επεξεργασίας θα μπορούσε να αποτελεί η εκτέλεση

(60) Παντογιάννου Φ. - Κουπανάκη, Ο έλεγχος των εργαζομένων με τεχνικά μέσα η περίπτωση του παντοκόμου συστήματος γεωγραφικού προσδιορισμού (GIS), Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2012, ΣΕ1 - 139. Βλ. και Αποστολάτου από την Ετήσια Έκθεση Παρωγμένων της Αρχής Προστασίας, έτος 2014, στο ΔΕΝ 2016, τεύχος 1702 σ. 1470-1473.

(61) Βλ. και Γνωμοδότηση 13/1 Ομάδας Άρθρου 29 «On Geolocation services on smart mobile devices».

(62) Βλ. Μήτρου Λ., Έχουν οι εργαζόμενοι αξίωμα για ιδιωτικότητα; Η προστασία των συμπεριφορών από εργοδότη δεν μπορεί να αγνοεί την συνταγματική τάξη (διδάσκω σε <http://www.dpa.gr/> ΑΡΧΕΧΡΗΤΕΣ).

(63) Βλ. Μουζουλάς Γ., Η σύσταση ηλεκτρονικού αρχείου εργαζομένων ως μέσο άσκησης εργοδότη και ελέγχου, ΔΕΝ 1992 σελ. 529 στ.

(64) Βλ. Τσολογιάννου Μαρ., Το ζήτημα της διαπεριόδου της συναλλαγής του εργαζομένου αναφορικά με την υποχρέωση υποβολής του σε γενικές εξετάσεις από τον εργοδότη, με απόφαση της οργάνωσης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ανθρώπου σε σχέση με τις εμπορικές της βιοεπιστήμες - Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρώπινων Δικαιωμάτων και Βιοεπιστήμης, Επιδρομολογία 2010 σελ. 1 στ.

σύμβασης ή το έννομο συμφέρον (legitimate interest), υπό την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία είναι απολύτως αναγκαία για την εκπλήρωση νόμιμου σκοπού και συνδέει με τις αρχές της αναλογικότητας και της επικουρικότητας.⁽⁶⁵⁾

5. Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να λαμβάνουν πλήρη ενημέρωση για την όποια καταγραφή των δεδομένων τους λαμβάνει χώρα (διαφάνεια). Αντίστοιχα, σύμφωνα με την Οδηγία της ΑΠΔΤΧ, ο εργοδότης υποχρεούται να λαμβάνει πληροφορίες του κάθε μισθωτού μόνον απευθείας από αυτόν τον ίδιο ως υποκείμενο των δεδομένων που τον αφορούν.

6. Οποιαδήποτε διεθνής μεταφορά δεδομένων εργαζομένων λαμβάνει χώρα θα πρέπει να γίνεται προς χώρες που διασφαλίζουν επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων.

Οι ανωτέρω τεχνολογικοί κίνδυνοι ανάγκασαν την Ομάδα του άρθρου 29 να επανεξετάσει την αρχική της γνωμοδότηση, υπό το πρίσμα των διατάξεων του Γενικού Κανονισμού και να επεξεργαστεί 12 πιθανά σενάρια, όπου θα μπορούσε να τεθεί ζήτημα στέθισης των ενώπιον συμπεριφορών, αφενός των εργαζομένων στην προστασία της επιχειρηματικής τους ελευθερίας, αφετέρου των δικαιωμάτων των εργαζομένων με βάση την αρχή της αναλογικότητας, του απολύτως αναγκαίου σε σχέση με τον σκοπό και την αρχή της επικουρικότητας, αλλά και της υποχρέωσης των εργοδοτών να εφαρμόζουν μέτρα ασφαλείας εξ ορισμού και κατά τον σχεδιασμό και μελέτη εκτέλεσης αντιστοίχου.

Μερικά ενδεικτικά σημεία που υποστηρίζει η γνωμοδότηση, είναι π.χ. ότι θα μπορούσε οι εργοδότες να διαθέτουν ενδοεπιχειρησιακούς τρόπους επικοινωνίας που δεν καταγράφονται, όπως επί παραδείγματι ελεύθερο wi-fi, ή ανεξάρτητα συστήματα, μη συνδεδεμένα με τον διαμετακομιστή (server) της εταιρίας, προκειμένου να μπορούν οι εργαζόμενοι, κατά την διάρκεια της εργασίας τους, να κάνουν περιπολήσεις σύντομη προσωπική χρήση.⁽⁶⁶⁾ Επίσης, η ομάδα του άρθρου 29 υποστηρίζει ότι θα πρέπει οι εργοδότες να ενημερώνουν πλήρως τους εργαζομένους για τις πολιτικές χρήσης των τεχνολογικών τους συστημάτων, διευκρινίζοντας τι επιτρέπει και τι όχι και περιγράφοντας λεπτομερώς τις επεξεργασίες που λαμβάνονται.

(65) Η έννοια της «επικουρικότητας» δεν είναι ταυτοσημή με την ελαστική αρχή της επικουρικότητας που προβλέπει το άρθρο 51 ΝΕΕΕ. Έχει την έννοια της επικουρικότητας του δικαίου προστασίας των προσωπικών δεδομένων που προβλέπει ο γενετικός νόμος ΒΔΣΓ παρ. 1/IV. Στην Ελλάδα λοιπόν, ανόλογη διάταξη προς αυτήν του γενετικού νόμου που εισέγει την αρχή της επικουρικότητας είναι το ζήτημα της ελαστικής ανάθεσης στις πηγές του. Ποιες διατάξεις υπερχούν; Οι προστατευτικές της ιδιωτικής ζωής διατάξεις ή οι διατάξεις που επιβάλλουν εξουσία επιβολής σε αυτήν; Δεν αποκλείεται μάλιστα να υπάρχουν ακόμη και ανάθεση στις ίδιες τις προστατευτικές συνταγματικές διατάξεις, οπότε το ζήτημα εξυφαντά. Αυτό συμβαίνει προσεγγίζοντας, στο μέτρο που επιτρέπει, και ως εκδηλώσεις της προσωπικότητας τόσο το δικαίωμα στο απόρρητο των δεδομένων όσο και την ελευθερία εφόδου στην ελεύθερη πορεία του ατόμου. Έτσι, πρόκειται σε τελευταία ανάλυση για σύγκρουση ανάθεσης στην αμετακίνητη και την επιβεβαιωμένη του κατά το 5 παρ. 1 Σ δικαιώματος της προσωπικότητας. Σχολ. και η ΑΠΔΤΧ 14/01. Βλ. Κ. Χριστοδούλου, ως ανωτέρω, σελ. 10 - 11.

(66) *Helford vs. United Kingdom [1997] ECHR 32* όπου η αλληλογραφία από τα κτίρια της εταιρίας όπως *Harford* και στο σπίτι σε περίπτωση εργαζομένου από το σπίτι μπορεί να θεωρηθεί ιδιωτική ζωή και αλληλογραφία υπό την έννοια του άρθρου 8 παρ. 1 της ΕΣΔΑ. Αντίθετα, *Barbulescu vs. Romania [2016] ECHR 67* όπου το δικαστήριο έκρινε ότι η παρακολούθηση της χρήσης του email του εργαζομένου στην εργασία του αλληλογραφίας (instant messenger) για προσωπικούς λόγους από τον εργοδότη ήταν παραβίαση και ανώλεστη. Ομοίως στην Ελλάδα, ΑΠ 1/17 Ολομ., όπου το δικαστήριο έκρινε ότι ανάκτηση emails των παρατηρήσεων από τον σκληρό δίσκο της εργοδότης εταιρίας, κατόντι αρχή της τήρησης των παρατηρήσεων, ήταν θεμιτή στο πλαίσιο του δικαιώματος της στην επιχειρηματική ελευθερία. Βλ. ΔΕΝ 2017 σ. 274. Αντίθετα Cour de Cassation, Frederic O. κατά Nikon France, ΜΠΡΑΝ 94/2011 απόφαση λόγω παράλειψης στο facebook εν ώρα εργασίας. Βλ. ΔΕΝ 2012 σ. 1071. Βλ. και Φ. Παντογιάννου - Κουπανάκη, Facebook εν ώρα εργασίας, Σκέψεις με απόφαση της ΜΠΡΑΝ 34/11, Εργασιακά 2011, 205-213.

βάνουν χώρα. Σε πολλές δε έννομες τάξεις, τέτοιες πολιτικές προποθέτουν και την συμπεριφορά του συνδικαλιστικού φορέα των εργαζομένων. Άλλη περίπτωση είναι και απαιτείται πλήρης η χρήση ιστοσελίδων και συστημάτων, προκειμένου να μην λαμβάνει χώρα καθόλου καταγραφή, ιδίως για λόγους κόστους των συστημάτων ασφαλείας. Όλα τα ζητήματα αυτά είναι οριακά και δεν μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε θεωρητικές κατασκευές.

Ο Έλληνας νομοθέτης επέλεξε να μη ενσωματώσει στον Ν. 2472/97 τον ρητό λόγο άρσης του αδικού της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων «προκειμένου να εκληφθούν οι υποθέσεις και τα δικαιώματα του υπεθύνου στον τομέα του εργατικού δικαίου» που περιέχεται στο άρθρο 8 παρ. 28 της Οδηγίας 95/46, προφανώς εμπορούμενος από την ορθή κατ' αρχήν αντίληψη κατά τον καθηγητή Χριστοδούλου, ότι η ποιότητα της εργασίας δεν εξαρτάται από την ασφαλιστική επιτήρηση της. Στο πλαίσιο αυτό, μη διαμορφώνοντας αναλόγως το εθνικό εργατικό δίκαιο, ορθώς δεν συμπεριέλαβε αντιστοιχίες ειδικές ρυθμίσεις στον Ν. 2472/97.

Έτσι με βάση τα γενικά ισχύοντα θα πρέπει να σταθμίζονται in concreto κάθε φορά τα εκπαιδευθεν συγκρουόμενα δικαιώματα και αξίες, δηλ. αφενός το ελεύθετο δικαίωμα και η ιδιοκτησία του εργοδότη και η ασφάλεια στον χώρο εργασίας (Σ 5 παρ. 1, 17, 20) και αφετέρου η ιδιωτικότητα και ο πληροφωρισμός αυτοστοιχείας ασθενέστερων (Σ 4 παρ. 1).⁽⁶⁷⁾ Με άλλα λόγια, η επεξεργασία μέχρι σήμερα, βασιζόταν κυρίως στο άρθρο 5 παρ. 5 για την στρέψη ενόμων συμπεριπών (δηλ. το άρθρο 7στ της Οδηγίας), ενώ το άρθρο 7^α εξαιρούσε από την υποχρέωση γνωστοποίησης και δέσας, επεξεργασίες στα πλαίσια εργασιακής σχέσης και το άρθρο 3 παρ. 4 προέβλεπε για τα συστήματα επιτήρησης με κάμερες. Η δε επεξεργασία για λόγους κοινωνικών παροχών και τήρησης ασφαλιστικών υποχρεώσεων, θεωρείτο ως επεξεργασία επιτηρητή από λόγους δημόσιου συμφέροντος. Ειδικότερη διάταξη είναι αυτή του άρθρου 8 του Ν. 3144/03 που ορίζει ότι: «παραγορεύεται η αναγραφή και επεξεργασία στο στοιμικό βιβλίο εργασίας του κινδύνου του εργαζομένου, στοιχείων ή δεδομένων άλλων πέραν των αποτελεσμάτων των ιατρικών και εργαστηριακών εξετάσεων στις οποίες αυτός υποβάλλεται κάθε φορά, σύμφωνα με την διάταξη της παρ. 14 του άρθρου 4 του ΠΔ 17/96. Επιπλέον ιατρικά δεδομένα επιτρέπεται να συλλέγουν, με επιμέλεια του ίδιου του εργαζομένου, προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας, μόνο εφόσον αυτό είναι απολύτως απαραίτητο: α) για την αξιολόγηση της κατάλληλότητας του για μια συγκεκριμένη θέση ή εργασία, β) για την εκκλήρωση των υποχρεώσεων του εργοδότη για την υγεία και ασφάλεια της εργασίας και γ) για την βελτίωση δικαιωμάτων του εργαζομένου και αντίστοιχη απόδοση κοινωνικών προγών».

Το νέο σχέδιο νόμου περιλαμβάνει ειδική διάταξη, το μακροσκελές προτεινόμενο άρθρο 17⁽⁶⁸⁾ με 22 εδάφια, το οποίο εκκείει και πάλι από την βασική αρχή, ότι η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων πρέπει να πραγματοποιείται με βέλτα μέσα και με τρόπο, ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός της αξιοπρέπειας, της προσωπικότητας, της ιδιωτικής ζωής και του δικαιώματος προστασίας των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων στο πλαίσιο των σχέσεων απασχόλησης και στον χώρο της εργασίας. Δίνει έναν

ευρύ ορισμό της έννοιας «εργαζόμενος», περιγράφει το πότε είναι επιτηρητή η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων, δηλ. ως συμμόρφωση σε νόμιμη υποχρέωση, ως εκκλήρωση υποχρέωσης που πηγάζει από σύμβαση, στοιμική ή συλλογική, με συγκεκριμένη, για την διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος. Από την παρ. 6 που ορίζει ότι: «η συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων επιτρέπεται αποκλειστικά είτε για σκοπούς που συνδέονται άμεσα με την σχέση απασχόλησης είτε για σκοπούς που προκύπτουν από διάταξη νόμου», συνάγεται ο περιορισμός του πεδίου επεξεργασίας. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των εργαζομένων ως υποκειμένων των δεδομένων, πρέπει να συλλέγονται και να υφίστανται επεξεργασία από τον εργοδότη ως υπεύθυνο επεξεργασίας, για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς. Οι σκοποί της επεξεργασίας θα πρέπει να είναι εκ των προτέρων γνωστοί στους εργαζόμενους και κατονητοί από αυτούς. Η συγκεκριμένη των εργαζομένων δεν επιτρέπεται να άρει την απασχόληση της υπέρβασης του σκοπού.

Εξ όλων των ανωτέρω, προκύπτει ο σαφής επηρεασμός του Έλληνα νομοθέτη από την γνωμοδότηση της Ομάδας του άρθρου 29, η δε παράγραφος 9 μοιάζει να αποστέλει την μετέξελξη του άρθρου 8 του Ν. 3144/03. Οι παράγραφοι 13 - 16 επίσης αποτελούν αντανάκλαση της γνωμοδότησης της Ομάδας του άρθρου 29, καθώςον αναφέρονται σε κλειστά κυκλώματα παρακολούθησης, συστήματα γεωτοποποίησης, ανάκτησης email, πρόσβασης σε ιστοσελίδες κλπ. Η παράγραφος 18 αντανάκλα την απόφαση 1/17 ΑΠ. Η παράγραφος 19 αναφέρεται στο ήδη αναβθέν, δικαίωμα προηγούμενης ενημέρωσης των εργαζομένων και η παράγραφος 20 στην υποχρέωση των εργοδοτών να καταρτίζουν κανονισμό χρήσης των μέσων επικοινωνίας εντός της εταιρίας. Τέλος η παράγραφος 21 προτείνεται τους εργαζόμενους να συμβουλευούνται τον υπεύθυνο για την προστασία των δεδομένων (DPO) και η παράγραφος 22 δεν επιτρέπεται θυμωμένες συνέπειες για τον εργαζόμενο, επειδή άσκησε τα δικαιώματα που του παρέχει ο Κανονισμός.

Δ.3. Ελληνικό σχέδιο Νόμου

Στις 10-3-2018 ολοκληρώθηκε η διαβούλευση για τον νέο ελληνικό νόμο – σύνομη περιγραφή του άρθρου 17 ευθείς ανωτέρω – ο οποίος θα καταργεί τον Νόμο 2472/97, θα συμπληρώνει τα κενά που αφήνει ο Κανονισμός για τον εθνικό νομοθέτη, θα μεταφέρει στο ελληνικό δίκαιο την Οδηγία 2016/680 «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από αρμόδιες Αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, διερεύνησης, ανίχνευσης ή δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων και για την εξάλειψη κυκλοφορίας των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της απόφασης - πράξης 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου», και θα έσσει επισημώς σε εφαρμογή τον Γενικό Κανονισμό (χωρίς να είναι απαραίτητο, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό δίκαιο, δεδομένης της αμεσης ισχύος του).

Στο πλαίσιο δε του μηχανισμού συνεπικτότητας, σύμφωνα με το άρθρο 51 παρ. 4 του Κανονισμού, κάθε κράτος μέλος κοινοποιεί στην Επιτροπή τις διατάξεις που θεσπίζει στο δίκαιο του όυνάμει του παρόντος κεφαλαίου έως τις 25 Μαΐου 2018, και χωρίς καθυστέρηση κάθε επακόλουθη τροποποίηση. Η παρούσα μελέτη δεν θα ασχοληθεί εκτενώς με την παρουσίαση των διατάξεων του υπό ψηψηση ελληνικού νόμου, καθώςον βρισκόμαστε εν αναμονή της ψηφισίας του. Από το σχέδιο νόμου που έχει αναρτηθεί δημοσίως, γνωρίζουμε ότι μεταφέρονται στο ελληνικό δίκαιο τα άρθρα 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 23, 34, 36, 37, 38, 39, 43, 52, 55, 57, 78, 79, 80, 83, 84, 85, 88 και 89 του Κανονισμού. Οι υπόλοιπες διατάξεις έχουν

(67) Έτσι, στην κατοχυρωμένη ιδιωτική σφαίρα του εργαζομένου υπάγεται κατ' αρχήν ο εργασιακός χώρος (βλ. προσομοία αυτού ανέστησε σε κρούση κώδικα ΑΔΑΠΧ 3/07), η χρήση τηλεφώνου και το απόσπτο των συνδιαλέξεων (ΕΛΛΑΔ 27-5-1997 Harford vs. UK).

(68) Εφόσον παραμείνει με τον αριθμό 17 μετά την ψηψηση του.

άμεση ισχύ, εκτός εάν επιτρέπονται ειδικότερες εθνικές αποκλίσεις. Ενωείται ότι μεταφέρεται και το σύνολο της Οδηγίας 2016/680.

Ίσως είναι πρώιμο να ασκήσουμε κριτική, αλλά θα τολμήσουμε ακροθιγώς να σημειώσουμε ότι δεν ακολουθεί το ίδιο σύστημα διατάξεως της ύλης με τον Κανονισμό, με αποτέλεσμα, η διαφορετική δομή του σχεδίου νομίου σε σχέση με την διάταξη της ύλης του κανονισμού να δημιουργεί έντονες δυσχέρειες συνεκτικής κατανόησης του περιεχομένου του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

Ε.1. Συμπέρασμα: ο Κανονισμός σε λίγες γραμμές

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επέτυχε μια συνεκτικότερη αναμόρφωση του δικαίου των προσωπικών δεδομένων, μέσω του εργαλείου του παρόντος Κανονισμού 2016/679, στο μέτρο που το υποκείμενο των δεδομένων αντιμετωπίζεται νομοθετικά α priori ως αντιπροσωπευτικός τύπος ασθενέστερου συμβαλλομένου (όπως ο καταναλωτής, ο ασθενής, ο πνευματικός δημιουργός).

Η αναμόρφωση αυτή προλαμβάνει επτά πυλώνες και συγκεκριμένα: συνεκτικούς κανόνες (μηχανισμός συνεκτικότητας) που διασφαλίζονται από το νέο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων και τον Ευρωπαϊκό επόπτη, αρλούστερες διαδικασίες, συντονισμένες δράσεις, εμπλοκή του χρήστη των δεδομένων, περισσότερο αποτελεσματική πληροφόρηση και ενίσχυση των εξουσιών επιβολής.

Αναφορικά με τις κατ' ιδίαν προβλέψεις/περιπτώσεις του Κανονισμού, παρατηρούμε ότι διευρύνεται ο ορισμός των προσωπικών δεδομένων, ο οποίος πλέον περιλαμβάνει και τα δεδομένα θέσης και τα βιομετρικά και γενετικά δεδομένα.

Σε σχέση με τα δικαιώματα των υποκειμένων, αυτοστηριοποιούνται οι προϋποθέσεις συγκατάθεσης, προβλέπεται ειδική προστασία των ανηλίκων για την συγκατάθεση, διατυπώνονται ρητά τα δικαιώματα φορητότητας και λήξης, καθώς και η προστασία του σκόπου έναντι της καταπίεσης, προφύλαξη και της αυτοματοποίησης λήψεως αποφάσεων.

Επιβάλλεται υποχρέωση λήξης κατάλληλων οργανωτικών μέτρων ασφαλείας από τον σχεδιασμό και εξ ορισμού, στον υπεύθυνο και εκτελούντα την επεξεργασία, υποχρέωση διορισμού Υπευθύνου Προστασίας των Δεδομένων, υποχρέωση τήρησης αρχείου καταγραφής των δραστηριοτήτων και ενημέρωσης, σε περίπτωση παραβίασης, της Αρχής και του Υποκειμένου των δεδομένων, εντός 72 ωρών. Μεγάλο τμήμα της εφαρμογής και συμμόρφωσης με τις διατάξεις του Κανονισμού ανατίθεται πλέον στους υπεύθυνους και εκτελούντες την επεξεργασία.

Περιορίζεται έτσι η υποχρέωση αδειοδότησης από την Εποπτική Αρχή, καθόσον το νέο σύστημα βασίζεται στην λογοδοσία και την αυτορρύθμιση. Η έννοια του κινδύνου και η αρχή της αναλογικότητας παίζουν κυρίαρχο ρόλο, ενώ η υποχρέωση γνωστοποίησης ή λήξης άδειας επεξεργασίας από την Αρχή, στην πραγματικότητα αντικαθίσταται από την υποχρέωση διενέργειας εκτίμησης αντίκτυπου, τους κώδικες δεοντολογίας, τους μηχανισμούς πιστοποίησης και το αρχείο καταγραφής δραστηριοτήτων. Με τον τρόπο αυτό ενισχύεται ο αμυντικός ρόλος της Αρχής, ενώ δίνεται έμφαση στην κουλτούρα της πρόληψης. Τέλος, το νέο οικοδόμημα βασίζεται στην εργαλειοθήκη των υψηλότερων προορισμών, τα οποία διασφαλίζουν την επιβολή και την συμμόρφωση.

Οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί οφείλουν να προσαρμοστούν αναζητώντας ε-

νημέρωση και αναλυτική εισ βάθος πληροφόρηση και κατανόηση όλων των διατάξεων του Κανονισμού. Έπειτα, συνιστάται να μελετήσουν τις εσωτερικές τους διαδικασίες και τις γραμμές αναφοράς που διαθέτουν. Να χαρτογραφήσουν όλα τα δεδομένα τους, ηλεκτρονικά αλλά και φυσικά αρχεία, συμβάσεις, έγγραφα, υπηρώα. Να σχεδιάσουν και εφαρμόσουν ένα πλήρες πρόγραμμα συμμόρφωσης, με κατάλληλη ενσωμάτωση των διατάξεων του Κανονισμού, ομάδα διαχείρισης κρίσης και γραμμή αναφοράς με την Εποπτική Αρχή. Απαιτείται η διαρκής ενημέρωση και επαγρύπνηση όλου του προσωπικού της επιχείρησης. Τέλος, προτείνεται ο διορισμός Υπευθύνου Προστασίας των Δεδομένων (DPO), σε περίπτωση που ο διορισμός του δεν είναι υποχρεωτικός. Ο χρόνος μετράει αντίστροφα, όμως η εφαρμογή του Κανονισμού δεν θα λήξει στις 25-5-2018, αλλά θα είναι από τούδε και στο εξής μια διαρκής καθημερινή προσπάθεια συμμόρφωσης με την νομιμότητα.

Ε.2. Αντί επιλόγου

Κατά ένα μέρος, η πολιτική στόχευση επετεύχθη μέσω της προβλεψέως υψηλών προτύπων. Οι εταιρίες αρχίζουν να ευαισθητοποιούνται για τα προσωπικά δεδομένα, γεγονός που πιστοποιείται από το ενδιαφέρον των αναγνωστών. Βρισκόμαστε στην απαρχή μιας νέας εποχής. Θα ακολουθήσουν πολλές νομολογιακές εξειδικεύσεις, οι οποίες θα προκαλέσουν τροποποιητικές νομοθετικές παρεμβάσεις. Έργο του νομικού θα είναι από εδώ και στο εξής η παρακολούθηση και καταγραφή των αλλαγών και η μεταφορά τους στην καθημερινότητα, στα πλαίσια της νομιμότητας. Έργο του οικονομολόγου θα είναι να διαπιστώσει κατά πόσον το εργαλείο του Κανονισμού διευκόλυνε την λειτουργία της κοινής αγοράς μέσω της άρσεως των νομοθετικών εμποδίων στην διασυνοριακή ροή των δεδομένων και της επιλογής ομοιομορφου – κατά το δυνατόν – τλάσιου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

(69)

(69) Στο επόμενο τεύχος μας.

